

10 jaar

pensioenfondsen
van de non-profit

10 jaar

**pensioenfondsen
van de non-profit**

Guy Tegenbos en Johan Vanbuylen

EEN INHOUDSOPGAVE MET UITLEG...

Pagina 7

Het voorwoord van dit boek is aan de hand van Johan Vanbuylen, de directeur van de beide pensioenfondsen, die we gemakshalve verder in het boek meestal 'het pensioenfonds' noemen, of 'de OFP's': Organismen voor de Financiering van Pensioenen; het bekt beter en vooral: het is korter.

De opzet van het boek was om alle instanties aan het woord te laten. Wat ze juist doen, vindt u ook in de twee stroomschema's hierna. We konden niet iedereen aan het woord laten, bij de inrichters gaat het alleen al om 52 vertegenwoordigers, in de Raden van Bestuur en Algemene Vergadering om 32 vertegenwoordigers, in het Financieel Adviescomité om 9 vertegenwoordigers.

Pagina's 8-10

Alles vertrekt in eerste instantie van de inrichters, de Fondsen voor Bestaanszekerheid (FBZ) die de gelden innen en het sectoraal pensioenstelsel opgericht hebben.

- ▶ Federaal hebben we het FBZ Sectoraal Spaarfonds laten vertegenwoordigen door Christophe Happe van de werkgeversorganisatie Unessa, maar ook lid van de Raad van Bestuur van de Federale OFP, vandaar dat we hem daar aan het woord laten.
- ▶ Vlaams hebben we de vijf FBZ laten vertegenwoordigen door:
 - Bart Vannelbosch als vertegenwoordiger van het FBZ 2e pijler van de Gezinszorg, vanuit ACV Voeding en Diensten en tot begin 2022 lid van de Raad van Bestuur van de Vlaamse OFP;
 - Michael Vandenbroucke als vertegenwoordiger van het FBZ 2e pijler voor de sector van de Opvoeding en huisvesting, vanuit ACV Puls;
 - Stef De Kock als vertegenwoordiger van het FBZ 2e pijler voor de beschutte werkplaatsen en de maatwerkbedrijven, vanuit de Groep Maatwerk, maar ook lid van de Raad van Bestuur van de Vlaamse OFP;
 - Veerle Huwé als vertegenwoordiger van het FBZ 2e pijler voor de socio-culturele sector, vanuit Sociare, maar ook lid van de Algemene Vergadering van de Vlaamse OFP;
 - Johan Van Eeghem als vertegenwoordiger van het FBZ 2e pijler voor de sector Welzijn en Gezondheid, vanuit de BBTK.

Pagina's 11–14

Dan zijn er uiteraard leden van de Algemene Vergadering (AV) en van de Raden van Bestuur (RvB) die aan het woord komen:

- Wim Govaert, lid van het FBZ 2e pijler Federaal Sectoraal Spaarfonds en lid van de RvB en AV van de Vlaamse en Federale OFP en lid van het Financieel Adviescomité, vanuit BBTk;
- Gert Van Hees, lid van het FBZ 2e pijler Federaal Sectoraal Spaarfonds en lid van de RvB en AV van de Federale OFP en lid van de AV van de Vlaamse OFP en lid van het Financieel Adviescomité, vanuit ACLVB;
- Eric Dubois, lid van het FBZ 2e pijler Federaal Sectoraal Spaarfonds en lid van de RvB en AV van Federale OFP, vanuit ACLVB;
- Dieter Goemaere, van het FBZ 2e pijler Federaal Sectoraal Spaarfonds en lid van de RvB en AV van de Federale OFP, vanuit Gibbis;
- Wilfried Herpoele, lid van het FBZ 2e pijler voor de beschutte werkplaatsen en maatwerkbedrijven en lid van de RvB en AV van de Vlaamse OFP, vanuit ACV Bouw-Industrie en Energie;
- Veerle Degrande, lid van het FBZ 2e pijler Opvoeding en Huisvesting en het FBZ 2e pijler Welzijn en Gezondheid en lid van de RvB en AV van de Vlaamse OFP, vanuit het Vlaams Welzijnsverbond;
- Kris De Koker, lid van de RvB en AV van de Federale en Vlaamse OFP en lid van het Financieel Adviescomité, vanuit Zorgnet-Icuro;

Pagina's 15–18

Dan komen de leden van het Dagelijks Bestuur aan de beurt. Voor alle duidelijkheid: Paul Roels maakt er geen deel uit maar als compliance officer neemt hij aan alle vergaderingen deel om er over te waken dat alles correct verloopt:

- Luc Jaminé, lid van het FBZ 2e pijler Opvoeding en Huisvesting en het FBZ 2e pijler Welzijn en Gezondheid en lid van de RvB en AV van de Vlaamse (Voorzitter) en Federale OFP (Ondervoorzitter) en lid van het Financieel Adviescomité, vanuit SOM;
- Mark Selleslach, lid van het FBZ 2e pijler Welzijn en Gezondheid en lid van de RvB en AV van de Vlaamse (Ondervoorzitter) en Federale OFP (Voorzitter) en lid van het Financieel Adviescomité, vanuit ACV-Puls;
- Paul Roels, compliance officer van ProCrea.

Pagina's 19–20

Dan komt de ouderdomsdeken van het Financieel Adviescomité aan de beurt, het orgaan dat de Raden van Bestuur bijstaat met advies inzake de beleggingspolitiek:

- Paul Huybrechts, onafhankelijk expert.

Pagina's 21–24

Vervolgens is het de beurt aan de sleutelfuncties die de controlerende overheid, de FSMA verplicht oplegt aan de pensioenfondsen:

- Paul Roels, compliance officer van ProCrea;
- Patrick Mariën, actuariële functie van AON-Hewitt;
- Jan Ruttens, risk-manager van AON-Hewitt;
- Frederik Timmermans, interne auditor van Prosperitas;
- Christel Weymeersch, revisor-commissaris van Ernst & Young.

Pagina 25

Dan is er uiteraard degene die de uiterst belangrijke administratie van het pensioenplan verzorgt:

- Ivan Eulaers, CEO van PensionArchitects.

Pagina's 26–27

De asset-managers komen ook aan het woord: zij zijn het die onze middelen beleggen en tot eind van dit jaar zijn dit Candriam en KBC AM. We laten ook onze verzekeraar van in de beginfase aan het woord toen we nog niet zelf belegden:

- Marc Vandenbosch, momenteel werkzaam bij Pensioplus, maar vroeger CEO van verzekeraar Sepia;
- Peggy De Neef, de contactpersoon voor Candriam;
- Kristof Wouters, de ESG-specialist voor Candriam;
- Peter De Wit, de contactpersoon voor KBC AM.

Pagina's 28–32

We hebben niet vergeten: de instellingen die ons informatie en data aanleveren en uiteraard onze controlerende overheid:

- Henk Becquaert, lid van het Directiecomité van de FSMA, de controlerende overheid;
- Jean-Claude Brouillard, Coördinator van het VSI, de Vereniging voor Sectorale Instelling en onze link met de KSZ;
- Steven Janssens, CEO van Sigedis, de bron van mypension.be;
- Philip Neyt, Voorzitter van Pensioplus tot mei 2022.

Pagina's 33–37

Een aantal belangrijke sleutelspelers van vroeger en nu mochten ook niet ontbreken in het boek:

- Inge Vervotte, Voorzitter van Emmaüs en voormalig Vlaams minister van Welzijn en Volksgezondheid;
- Rudy Demotte, Voorzitter van het Parlement van de Franse Gemeenschap (in het Frans vertalen als Fédération Wallonie-Bruxelles) en voormalig Federaal minister van Volksgezondheid;
- Wouter Beke, voormalig Vlaams minister van Welzijn en Volksgezondheid;
- Karine Lalieux, Federaal minister van Pensioenen.

Pagina's 38–39

Voor we hen vergeten: de voorgangers die de opstart van de pensioenfondsen faciliteerden:

- Luv Van Waes, ex-directeur van FEBI, de Federale overkoepelende vzw in het Huis van de Non-Profit;
- Dirk De Meester, ex-directeur van VSPF, de Vlaamse overkoepelende vzw in het Huis van de Non-Profit.

Pagina 40

And last but not least het onmisbare voetvolk binnen het Huis van de Non-Profit:

- Patrick Moortgat, Directeur van Vesofa, de overkoepelende dienstverlenende vzw in het Huis van de Non-Profit;
- Jacqueline Sedlacek, Logistiek verantwoordelijke van Vesofa, de overkoepelende dienstverlenende vzw in het Huis van de Non-Profit;
- Bavo Vanderhaegen, boekhouder van Vesofa, de overkoepelende dienstverlenende vzw in het Huis van de Non-Profit.

Pagina 41

Om af te sluiten, het nawoord van Guy Tegenbos, die ons gelukkig bijstond met zijn onmetelijke professionele ervaring en contacten.

De belangrijkste kerncijfers van ons pensioenfonds die ook het meest inzicht geven in het functioneren - aantal aangeslotenen, inkomsten, uitbetaalde bedragen, het rendement, het aantal subsectoren, ... - zijn terug te vinden in de teksten en vooral in de inleiding. Wie hongerig is naar nog meer cijfers, kan het transparantieverlag opvragen bij de directeur van het pensioenfonds.

WOORD VOORAF

Het is een groot genoegen om u de tiende verjaardag van de non-profitpensioenfondsen te kunnen aankondigen en meteen een boek met die titel te kunnen presenteren.

Maar het woord vooraf dat u nu in het boek of op scherm aan het lezen bent, moet u meteen waarschuwen. Ceci n'est pas une pipe, om het met de schilder René Magritte te zeggen. De titel van dit boek is onjuist. De vlag dekt de lading niet.

De titel van het boek slaat op het tijdstip van de officiële goedkeuring door de controlerende overheid, de FSMA, op respectievelijk 8 mei 2012 voor het Vlaamse pensioenfonds en op 15 mei voor het Federale pensioenfonds. Maar in de realiteit waren de pensioenfondsen al 'in wording' sinds het sociaal akkoord van 2005-2006 en verzamelden ze ook al geld voor de aanvullende pensioenen. In verschillende etappes – die alle in het boek beschreven worden – hebben ze vaste vorm gekregen in 2012. En dan heeft de waakhond van de financiële instellingen, het FSMA, het bestaan en de werking ervan goedgekeurd en sindsdien ook permanent gecontroleerd.

Mei 2012 als vertrekpunt nemen, doet ogenschijnlijk onrecht aan de pioniers en hun moeilijke ontdekkingswerk van de eerste jaren. Maar uiteindelijk is dat toch niet zo want de meesten van de pioniers zijn nog actief of zijn nu stilaan op pensioen aan het vertrekken of nog maar pas vertrokken; door de tiende verjaardag nu te vieren, hebben we hen nog net kunnen engageren om hun ervaringen van heel de beginperiode te delen. Als dat niet gelukt was, zou een deel van het geheugen van onze fondsen verloren gaan, en dat zou zonde zijn. Wie het verleden niet kent, kan ook de toekomst minder vormgeven en leren uit de fouten en/of successen uit het verleden. Niets mikt zo op de lange termijn als een pensioenfonds; daarvoor is het dubbel belangrijk het verleden te kennen.

Laten we eerlijk zijn: al wie in de hele beginperiode een bijdrage leverde, mag zich op de borst kloppen. De pensioenfondsen van de non-profit hebben zich de afgelopen jaren ontpopt tot volwaardige spelers die in de wereld van de pensioenfondsen hun mannetje staan. Het totaal aantal aangeslotenen is fenomenaal; eind 2021 waren er niet minder dan 682.764 aangeslotenen (slapende dossiers inbegrepen). De totale beleggingen bedragen 548.367.584 euro en het gemiddeld rendement dat we behaalden sinds 2016, toen we zelf zijn beginnen beleggen, bedraagt 4 procent. We durven zeggen dat we onze streefcijfers gehaald hebben.

En dat is de verdienste van de leden van de Raden van Bestuur en de Algemene Vergadering, van de leden van het Financieel Adviescomité, van onze asset-managers en onze 'onderaannemers' als ik onze dienstverleners oneerbiedig zo mag noemen. Maar ook van de inrichters, de equipe binnen onze ondersteunende vzw Vesofa en alle overheden en overheidsinstellingen die ons volgen, middelen en gegevensstromen bezorgen en ons tot vervelens toe controleren 😊 en bijsturen.

En ik hou er aan om Guy Tegenbos uitdrukkelijk te bedanken.

Ik hoop dat u geniet van het doorbladereen van dit boek en hoop dat we op de ingeslagen weg verder gaan en verder professionaliseren. Ik hoop ook dat we bijkomende middelen kunnen verwerven van de overheden en geleidelijk de bijdragevoet van 3 procent kunnen bereiken. De mensen in de zorg verdienen een waardig aanvullend pensioen.

Johan Vanbuylen

Directeur

DE INRICHTERS

De inrichters zijn degenen die het pensioenplan feitelijk invoeren. In de sectoren zijn dat meestal de paritair beheerde Fondsen voor Bestaanszekerheid (FBZ); die zijn hiervoor speciaal opgericht of waren voordien reeds actief. De inrichters ontvangen ook de overheidsdotaties en de RSZ-gelden en maken die over aan de pensioenfondsen.

Bart Vannetelbosch

**Lid RvB – Voorzitter Beheers-
comité FBZ 2de pijler 318.02:
Gezins- en bejaardenhulp**

‘Het is een avontuur waar we aan begonnen zijn – zo’n groot pensioenfonds met zoveel inrichters en 700.000 aangeslotenen! Maar het is een solidair verhaal dat ook leidt naar een harmonisering van loon- en arbeidsvoorwaarden in onze sectoren. Twee solidariteitsaspecten wil ik aanstippen: iedereen krijgt hetzelfde aanvullend pensioen na eenzelfde loopbaan, ongeacht het vroeger loon; en: we laten de mensen die een tegenslag hebben, niet in de kou staan: we hebben een regeling voor periodes van ziekte en zo die gelijkgesteld worden. In de wereld van de aanvullende pensioenen zijn die beide zaken uitzonderlijk. En ik ben daar trots op. Het is een welkome aanvulling op het wettelijk pensioen dat – voor alle duidelijkheid – voor ons wel prioritair blijft.’

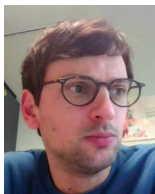
‘De verdere regionalisering van de zorgsectoren is voor ons niet onoverkomelijk gebleken: we hebben bv. de woonzorgcentra die geregionaliseerd werden, perfect kunnen inkantelen in het pensioenfonds. Met de ervaringen die we hebben opgedaan, kunnen we verdere regionaliseringsoperaties aan, al zijn we er geen vragende partij voor. De dienstencheque-sector is ook geregionaliseerd. Zal die ooit inkantelen? Wij zijn in staat tot een goed gesprek hierover met de deelstaatoverheden.’

‘De overheden zijn cruciaal, maar het zijn de sociale partners die moeten beslissen hoe de budgetten

die de overheid beschikbaar stelt, aangewend worden: voor loonsverhoging of voor een aanvullend pensioen of voor iets anders of voor een mix? Bij de laatste onderhandelingen ging het er vooral om de aantrekkelijkheid van het werken in de sector op korte termijn te verhogen; daarom werd de nadruk gelegd op directe loonsverhogingen. Maar in een volgende fase moet het aanvullend pensioenen weer aan bod komen. Er zijn suggesties vanuit de overheid om iedere medewerker de kans te geven naar eigen inzicht zelf een extra bijdragen te betalen voor zijn eigen aanvullend pensioen; daarvoor houden we de boot af: met 700.000 aangeslotenen is dat trouwens niet doenbaar.’

‘De uitdagingen van de toekomst zijn enorm: hoe zorgen we voor een voldoende rendement zonder gekke dingen te doen en dat in een economisch onzekere tijd met hoge inflatie? Niet simpel voor een Raad van Bestuur. De professionele ondersteuning die we als bestuurders krijgen van de directeur, van het dagelijks bestuur en de onafhankelijke experts, is uitstekend. De vormingen voor bestuurders die georganiseerd worden, hebben ook een hoge toegevoegde waarde. Ik stel dikwijls kritische vragen in de raad – dat is ook mijn rol – en wil ik altijd alle alternatieven kennen, maar de manier van werken is oké voor mij. Er wordt veel voorbereid in het dagelijks bestuur, maar de vergaderingen van de raad van bestuur zijn transparant en ik heb nooit het gevoel gekregen dat er achter onze rug iets beslist werd.’

‘Het hoge aantal slapers – niet actieve dossiers – vormt ook een van mijn bezorgdheden. De kosten van het beheer ervan, zijn soms hoger dan de kapitalen die uitbetaald worden.’

Michael Vandembroucke

Voorzitter FBZ 2^e pijler 319.01

‘De meerwaarde van het pensioenfonds ligt niet op het niveau van een deelsector maar wel voor alle verschillende sectoren in de non-profit samen. België heeft lage wettelijke pensioenen voor werknemers en het is belangrijk dat die worden verhoogd. Maar dat we ze kunnen aanvullen met een aanvullend pensioen, is ook zeer belangrijk, zeker in de non-profit. In onze sector zijn er immers veel mensen die nog lagere pensioenen hebben dan gemiddeld. Er zijn veel mensen met onvolledige loopbanen, er is veel deeltijdse arbeid in de sector. Dus als we iets extra kunnen doen, dan is dat uiteraard voor iedereen welgekomen.’

‘De dotaties ten belope van 0,6% van de loonmassa, zijn nog niet wereldschokkend maar het is ook niet de bedoeling dat het daarbij blijft. Het is nog geen volwaardig systeem maar we hebben al verschillende stappen gezet in vorige sociale akkoorden. In VIA 6 is het niet gelukt een extra voor het aanvullend pensioen te bekomen, maar het is wel de bedoeling om daarvan een vast onderdeel te maken in de komende VIA-akkoorden, en zo de pot systematisch aan te vullen. Nu was het federaal zaak om de nieuwe IFIC-barema's te realiseren en ook Vlaams gaan we dit moeten waarmaken. Het bedrag van ons aanvullend pensioen is laag, maar het begin is gemaakt.’

‘In het paritair comité worden de zaken goed opgevolgd, ook al omdat de CAO's inzake toekenning jaarlijks worden ondertekend.’

‘Geld beleggen met een pensioenfonds is niet simpel: er is altijd een risico met volatiele kapitaalmarkten, maar gelukkig belegt het pensioenfonds zo ethisch en veilig mogelijk. Wat ons ethisch beleggen betreft: de commercialisering is gelukkig nog niet doorgedrongen in de jeugd- en gehandicaptenzorg. Maar het is toch belangrijk dat er gediscussieerd wordt in het pensioenfonds over beleggingen in de commerciële zorg, waar alleen het winstbejag voorop staat.’

Stef De Kock

Lid RvB Vlaams –
Ondervoorzitter
Beheerscomité FBZ 327.01

‘De eerste pijler, het wettelijk pensioen, is in België eerder bescheiden. Een aanvullend pensioen is absoluut nodig, ook en zeker voor onze mensen van de maatwerkbedrijven. Dat er één pensioenfonds gemaakt is voor de hele non-profitsector was een huzarenstukje: er waren niet minder dan vijf paritaire subcomités bij betrokken. We zijn blij dat onze mensen van de maatwerkbedrijven ook een plaats gekregen hebben in dit grote fonds; ze hebben daar zeker baat bij. De non-profit is een sector met een sociale missie, en dan is een solidair pensioenfonds als het onze, zeker op zijn plaats.’

‘Maar simpel was het niet. We hebben al een weg afgelegd. We zijn vertrokken met een verzekeringsformule en zijn nadien overgegaan op een heus eigen pensioenfonds dat zelf zijn boontjes dopt. Gelukkig konden we een beroep doen op vele specialisten, voor de kennis die we niet zelf in huis hadden. We hebben een krachtige Raad van Bestuur die erin slaagt de belangen van de subsectoren - die soms uiteenlopen - toch te verzoenen. Goed bestuur vergt vooruitziendheid. De digitalisering van de communicatie van het pensioenfonds met zijn aangeslotenen, is daarvan een voorbeeld: we waren bij de eersten om dat te doen; dat gaf een sterke kostenbesparing. Voor onze mensen was die operatie geen vanzelfsprekendheid, maar het is gelukt.’

‘Voor het financieel adviescomité wordt de toekomst er een van kort op de bal spelen in de turbulente economische tijd. De SIP, het document met onze investeringsprincipes, moet het evenwicht tussen onze ethische en onze rendementverwachtingen handhaven. Ik lig wel wakker van het hoge aantal ‘slapers’ in onze sector: mensen die maar even in de sector gewerkt hebben maar waarvan we de dossiers – dossiertjes - nog decennia moeten beheren.’

Veerle Huwé

Voorzitter FBZ 2e pijler 329.01:
Socio-culturele sector

‘Wat opzijgezet wordt voor het aanvullend pensioen, is een klein bedrag, maar elk bedrag voor de aanvulling van het wettelijk pensioen is positief. Dit moet ook vanuit volgend perspectief gezien worden: we zijn opgestart in 2011; voor wie nu op pensioen gaat, is er maar één decennium aan bijdragen betaald; werknemers die over 30 jaar met pensioen gaan, zullen van een mooi extra op het wettelijk pensioen genieten. Ook wanneer de Vlaamse regering nog meer zou willen investeren, kan het aanvullend pensioen nog groeien.’

‘Het is goed dat we intersectoraal met andere Vlaamse social-profitsectoren werken. Onze sector apart, is te klein voor een eigen pensioenplan. Er zou dan ook te veel geld naar de structuren gaan.’

Johan Van Eeghem

Voorzitter FBZ 2^e pijler 331
Vlaamse Welzijns- en
Gezondheidssector

‘Het aanvullend pensioen is een onlosmakelijk en essentieel deel van de loon- en arbeidsvoorwaarden in de sector geworden. De eerste pensioenpijler blijft natuurlijk het belangrijkste; maar willen we de sector attractief houden, dan is een aanvullend pensioen noodzakelijk. Zoals ook het loon het belangrijkste blijft, maar mensen verwachten ook een goed inkomen na hun pensionering.’

‘Die aanvulling is nog niet fenomenaal groot in onze sector. Telkens zijn er weer die moeilijke vragen: hoeveel geld stelt de overheid beschikbaar, en welk deel daarvan wenden we aan voor een hoger loon, welk deel voor meer jobs en welk deel voor een beter pensioen? In het jongste VIA-akkoord is er niets naar het aanvullend pensioen gegaan; dat is wel jammer maar we hebben ons daardoor met een beduidend groter budget kunnen richten op directe koopkracht. In het volgende VIA-akkoord, nr. 7, kunnen we het ons niet meer permitteren om geen stappen te zetten voor het aanvullend pensioen en moeten we zelfs een groeipad vastleggen, ook al zal dit niet onmiddellijk tot aan de 3% bijdrage reiken die het uiteindelijk streefdoel is.’

‘Voor het personeel van de kinderopvang zijn we nog niet waar we willen komen; we hopen we dat we op termijn het aanvullend pensioen hier ook kunnen uitrollen, maar dit proces verloopt moeizamer gezien het onvoltooid statuut van de werknemers in die sector.’

‘Het is misschien een handicap dat ik niet zelf in de Raad van Bestuur van het pensioenfonds zit, wegens tijdsgebrek, maar de informatie komt vlot door tot hier, en zo kan ik vanop deze stoel de zaken wel mee opvolgen en mee de fundamentele keuzes maken.’

DE RADEN VAN BESTUUR

De Raden van Bestuur zijn het kloppend hart van de pensioenfondsen. Daar worden de beslissingen genomen; die moeten later worden bekrachtigd door de Algemene Vergaderingen. De Raden van Bestuur komen meestal trimestrieel samen, of vaker als de omstandigheden dit vragen.

Wim Govaert

Lid RvB Federaal en Vlaams –
lid Financieel Adviescomité

‘Ik ben erbij sinds 2009, en voordien zelfs: ik was ook betrokken bij de oprichting van de Spaarfondsen. Het is een meerwaarde om zowel het Vlaamse als het federale luik te volgen. Het is ook belangrijk dat we niet uit elkaar groeien.’

‘Bij sommige fracties is er minder interesse; ze focussen meer op de eerste pijler. Die is inderdaad belangrijker, dat kan ik volgen; maar een aanvulling daarop is zinvol; en als er iets bestaat, moet men dat wel goed beheren en zorgen dat er geld in de lade komt. Dat leidt dan een stuk tot een self fulfilling prophecy: als je minder interesse hebt, investeer je ook minder en gaat het minder snel vooruit.’

‘Belangrijk is wel dat de werkgevers aan Vlaamse kant een extra bijdrage van 0,25% van de loonmassa hebben ingezet voor de 2e pijler; op federaal vlak en in de andere gewesten wou men daarvan niet weten. Dan krijg je natuurlijk verschillen.’

‘Onze werknemers een persoonlijke bijdrage van bijvoorbeeld 1% laten betalen, ik vind dit niet evident. Omwille van de financiële verantwoordelijkheden voor het pensioenfonds, maar ook omwille van de ongelijkheid die je dan installeert: 1% is niet veel als je veel verdient, maar voor wie een laag loon heeft, is elke euro en elk percentje belangrijk.’

Gert Van Hees

Lid RvB Federaal – Financieel
Adviescomité en Sectoraal
Spaarfonds

‘Voor mij bestaat het pensioenfonds al 17 jaar, geen 10 jaar. We zijn eigenlijk begonnen met het fameus akkoord van 2005-2010 met minister Rudy Demotte waarin voor het eerst een bedrag voor het pensioenfonds werd uitgetrokken. Dat geld werd toen ‘geparkeerd’ bij de Rijksdienst voor Pensioenen (RvP). Het was de bedoeling om met dat geld later een bijdrage gelijk aan 0,60% van de loonmassa te bereiken, maar dat haalden we niet: zowel de lonen als het aantal jobs groeiden, en het vast bedrag dat daartegenover stond, daalde dus in percentage. Door de lage inleg, zijn de uitkeringen van vandaag laag; voor subsectoren met lage lonen betekenen ze nog iets, voor sectoren met hogere lonen zoals de ziekenhuizen, zijn het echte peanuts.’

‘Het regeerakkoord streeft naar een bijdrage van 3% op de lonen. Alle opeenvolgende ministers streefden daarnaar. Maar daar zijn we nog lang na niet. Ik ben trots op wat we verwezenlijkt hebben, federaal en Vlaams. En federaal was het niet evident gezien het geringe enthousiasme aan Franstalige kant; wij als liberale vakbond hebben met de Vlaamse en de Franstalige collega’s altijd samen de schouders onder het systeem gezet. Het opstarten is goed gelukt. De 3% bereiken, gaat véél moeilijker: er waren storende onderbrekingen: in het akkoord van 2011 was er geen sprake van geld voor de aanvullende pensioenen; in het akkoord van 2017 zijn de middelen zelfs gedaald van 25 naar 12 miljoen; en in het laatste akkoord met een totaalbedrag van 1 miljard, ging er niets naar de tweedepijlerpensioenen.’

Het zogenaamde IFIC-akkoord (de nieuwe functieclassificatie) doet de loonmassa weer met 6% stijgen en daarmee gaat het relatieve gewicht van de pensioenbijdrage verder omlaag.'

'Het personeel van de Vlaamse geregionaliseerde sectoren is er beter aan toe; daar is er een werkgeversbijdrage van 0,25% bijgekomen; dat verdubbelde de inleg. Verschillen tussen Vlaanderen en de rest van het land hebben niets te maken met solidariteit maar met interesse. In de andere regio's staat de tweede pijler niet vooraan in de eisenbundels en dan komt er ook geen geld.'

'Misschien moeten we toch de deur openzetten voor een persoonlijke bijdrage waarmee de werknemers hun aanvullend pensioen kunnen optrekken.'

'Zelf zit ik niet meer in de Raad van Bestuur van het Vlaams pensioenfonds maar in het Financieel Adviescomité. Dat is ook belangrijk. Ik bewonder de directeur, Johan Vanbuylen, die de hele zaak als het ware in zijn eentje bestiert. Maar hij is wel goed omringd door experts en het Dagelijks Bestuur. Vroeg of laat komt de aflossing van de wacht; als de dinosaurussen van het sociaal overleg die er van meet af aan bij waren, vertrekken. Het is een speciale materie, de historie van de sociale akkoorden is van belang, net als de talloze kleine details van het lobbywerk achter de schermen. Die opvolging, dat wordt geen makkie.'

Eric Dubois

**Lid Raad van Bestuur,
Federaal**

'We zijn hier om het aanvullend pensioen van de werknemers van onze sector te verdedigen, maar dat is natuurlijk maar een aanvulling op wat de basis moet zijn: de eerste pijler, het wettelijk pensioen. Dat staat nog steeds voorop.'

'Er is een generatiewissel op komst in dit pensioenfonds. Degenen die het historisch akkoord 2005-2010 onderhandeld hebben, gaan stilaan met pensioen. Dat is een belangrijk gegeven. Nieuwe

mensen moeten klaar staan, en ze moeten de zaak écht paritair blijven beheren en de goede sfeer daartoe bewaren. De leden moeten het fonds beheren 'als een goede huisvader', rekening houdend met de realiteit en de complexiteit van de markten.'

'We beleggen duurzaam. En dat is maar goed. De markten die grote opbrengsten beloven, zijn volatiel. Die zijn riskant. We hebben geen kristallen bol. En er is het gezegde dat als je een aap loslaat op de beurs, die soms eenzelfde resultaat behaalt dan wie zich ervaren noemt. Voorzichtig blijven is dus de boodschap.'

Dieter Goemaere

**Lid van de Raad van Bestuur
Federaal**

'Ik bestuur het federale fonds mee en heb veel vertrouwen in de werking ervan. Onze core business als Raad van Bestuur is: bewaken dat alles administratief goed in de plooiën valt en dat het geld goed beheerd wordt. De juiste structuren en de juiste controleprocedures zijn daarvoor uitgetekend. Voor de Raad komt het er dan nog op aan de juiste mensen te vinden. De externen die we aantrekken, moeten er voldoende tijd voor kunnen vrijmaken.'

'De vorming die we als bestuurders krijgen, is van hoog niveau.'

'We zijn wel kwetsbaar als organisatie, omdat de sterkhouders van vandaag kunnen wegvallen en in een klein fonds als het onze, staat niet meteen vervanging klaar.'

'Ik ben ook fier op de duurzame beleggingspolitiek die we volgen: die weerspiegelt de normen en waarden van onze sector.'

'De dotaties van de overheid voor de opbouw van de pensioenen, zijn lichtjes aan het stijgen maar ze blijven nog laag. De jonge werknemers in onze sector zien wat er gebeurt in andere sectoren: dat leert hen dat het een normale zaak is dat er een tweede pijler is. Zij verwachten dat er extra in geïnvesteerd wordt.'

Christophe Happe

Lid Raad van Bestuur
Federaal, lid Sectoraal
Spaarfonds

'Ik ben nu nog maar 2 jaar lid van de Raad van Bestuur. Ik heb al veel ontdekt. Onder meer dat dit pensioenfonds zeer erg nodig is; dat staat voor mij al buiten kijf. Ook al zijn de bedragen voor de aangeslotenen nog laag, toch geeft het hen een gevoel van betrokkenheid van en met de sector. Ze verwachten meer. De sector moet aantrekkelijker worden en daarom moeten de dotaties voor het pensioenfonds omhoog.'

'Wat ik ook geleerd heb is dat het pensioenfonds goed beheerd wordt en dat Nederlandstaligen en Franstaligen hier goed samenwerken. Het is goed om dat vast te stellen. Ik persoonlijk ben tegen grote verschillen tussen de regio's en tegen verschillende snelheden op Belgisch niveau.'

Wilfried Herpoele

Lid RvB Vlaams

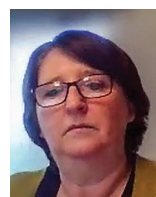
'Voor ons, mensen van de maatwerkbedrijven, is het zeer belangrijk dat voor elke werknemer van hoog tot laag, op dezelfde manier bijgedragen wordt voor het tweedepijlerpensioen. Die solidariteit appreciëren wij sterk. Die moeten we bewaren. Voor onze mensen is het ook zeer belangrijk, dat de communicatie helder en verstaanbaar blijft. Daar wil ik over waken.'

'Vandaag vertegenwoordigen onze pensioenuitkeringen nog niet veel. Peanuts, zeggen sommigen. Dat is niet abnormaal; we bestaan nog maar tien jaar; het duurt jaren eer een aanvullend pensioen substantieel begint te worden; maar, eerlijk gezegd, in de bijdragen zullen toch nog serieuze stappen moeten gezet worden. Het probleem is: waar liggen de prioriteiten. Zeker voor wie aan een minimumloon werkt, is elke euro koopkracht belangrijk, zowel tijdens de loopbaan als na de loopbaan. De pensioenen zijn voor hen heel laag. Een

stevige tweede pijler is geen luxe maar een noodzaak voor het garanderen van de bestaanszekerheid van onze mensen na hun pensionering.'

'Ik ben betrokken bij het pensioenfonds van in de eerste jaren. Het werkt zeer transparant. De experts zijn deskundig, varen een veilige koers die ethisch correct is. In de vergaderingen wordt open en constructief samengewerkt; ik kan u verzekeren: in andere fora is dat vaak minder het geval. De vergaderingen van de Raad van Bestuur zijn vormingsmomenten op zich, soms concreter en sterker dan de bestuurdersvorming die men soms organiseert. De economische toekomst is niet geruststellend. Op automatische piloot vliegen, is niet aan de orde. De Raad van Bestuur moet de zaken goed blijven opvolgen.'

'Wat de bijdrage van de werkgevers betreft, nogal makkelijk wordt gezegd: er is daarvoor geen ruimte. In verschillende instellingen kan men wel meer doen. De beste oplossing is natuurlijk een globale oplossing waarbij voor elke werknemer van elke sector 3% van het loon opzijgezet wordt voor een tweedepijlerpensioen. De invoering van een persoonlijke bijdrage waarmee een individu zijn tweedepijlerpensioen kan optrekken, zie ik niet zitten. Dan kom je terecht in een logica van 'eruit halen wat je erin gestoken hebt' en dat strookt niet met de solidaire geest die we eraan gegeven hebben.'

Veerle Degrande

Lid RvB Vlaams

'Op termijn zullen de verschillen tussen de regio's toenemen, naar mijn gevoel, en dat is het gevolg van de verschillende keuzes die in die regio's gemaakt worden. De sociale partners in de regio's leggen andere accenten en prioriteiten; daarin spelen culturele en ideologische elementen. Tja, dan is dat zo. Nu, ook al zijn er zoveel verschillende sociale partners betrokken, het doel blijft nog altijd hetzelfde: werknemers een aanvulling bezorgen op hun wettelijk pensioen.'

‘Voor de toekomstige onderhandelingen zal telkens de vraag opduiken: hoeveel van de beschikbare middelen spenderen we aan directe inkomensverhoging, en hoeveel aan uitgestelde koopkracht, dit wil zeggen: aan de bescherming van de bestaanszekerheid van onze werknemers na hun pensioen.’

‘Het opvolgen van het pensioenfonds, is een belangrijke verantwoordelijkheid. Elke vergadering van de Raad van Bestuur verdient de nodige aandacht en moet goed voorbereid worden. Het is geen simpele materie, en er komen zoveel facetten bij kijken. De wijze waarop we vergaderen, noem ik zeer positief. De experts of de directeur geven telkens een opfrissing, en lichten het hoe en het waarom toe.’

Kris De Koker
Lid RvB Federaal en Vlaams

‘Het federale en het Vlaamse luik van ons pensioenverhaal, zijn elkaars spiegel: opzet, sleutelfuncties, Statement of Investment Principles (SIP), enzovoort; dat biedt als meerwaarde dat de violen snel gestemd zijn. De financiering is daarentegen wel verschillend.’

‘Eén van de drijfveren om een aanvullend pensioen uit te bouwen, was de grote discrepantie tussen enerzijds de mensen die voor een overheid werkten en een ambtenarenstatuut en dito pensioen hadden, en anderzijds degenen die een werknemersstatuut hadden en bijgevolg een uitermate sober werknemerspensioen. Een aanvullend pensioen moest die kloof dicht rijden.’

‘We hebben een zeer professionele organisatie neergezet: een groot symfonisch orkest als het ware; maar de partituur is die van een lokale fanfare. De huidige bijdrage is echt veel te laag. Als men ernstig iets voor de mensen wil doen, mag men niet tot 2050 wachten om de bijdragevoet op te krikken tot 3%.’

‘We leven, zeer professioneel, alle regels en wetten en richtlijnen na. Ik denk soms dat we overgereguleerd zijn. Maar dit schept een soort schijn-veiligheid. Als de beurs morgen instort, kan alles verdampen. De voorbije 10 jaar is alles gelukt en hebben alle verdedigingslinies goed standgehouden; maar we zijn nooit zeker. En als het ooit misloopt, dan komt er een moeilijk debat. Kunnen de werkgevers bijstorten? Bijvoorbeeld de woonzorgcentra die hun gecontroleerde dagprijs niet zomaar kunnen optrekken?’

‘De werknemers een persoonlijke bijdrage laten betalen, dat is geen evidentie; we hebben die discussie al gevoerd in het pensioenfonds. Op sectorvlak bestaat dat nagenoeg nergens, alleen op ondernemingsvlak.’

HET DAGELIJKS BESTUUR

Het Dagelijks Bestuur volgt de zaken op de voet op en bereidt alle Raden van Bestuur voor. De stelregel is dat er gemiddeld om de 2 maanden vergaderd wordt, maar dat gebeurt frequenter als de omstandigheden dit vereisen.

Luc Jamine

Voorzitter Vlaams Pensioen-
fonds – Ondervoorzitter
Federaal Pensioenfonds

Sociale partners willen zelf aan de knoppen zitten

‘Ik was ook bij de founding fathers, net als Mark Selleslach. We hebben samen de grote principes uitgetekend met de collega-bestuurders. Onze startlijn lag in 2005. Het federaal sociaal akkoord voor de non-profit van 2005 voorzag een bedrag van 16 miljoen euro en het Vlaams akkoord een equivalent bedrag van 2,4 miljoen euro; we wisten dat vanaf 2010 de bijdrage van de Vlaamse overheid 0,6% van de loonmassa zou bedragen. De toenmalige kabinetschef, Wim Coumans had dit berekend. Minister van Welzijn Inge Vervotte was toen de grote trekker op Vlaams niveau. We wisten dat we daarmee enkel de kiem van een aanvullend pensioen konden leggen en dat we in de volgende akkoorden de dotaties van de overheden zouden moeten verhogen.’

‘Het kader voor die beslissingen van 2005 was aangereikt door de wet aanvullende pensioenen (WAP) die van kracht werd op 1 januari 2004; ze stuurde aan op een aanvullend pensioen voor iedereen. Tot dan werkten we in de sociale akkoorden vooral aan de directe koopkracht van onze mensen. Vanaf dan zouden de aanvullende pensioenen ook belangrijk worden.’

‘Waarom wij, werkgevers, dat aanvullend pensioen verdedigen? Om onze sector aantrekkelijk te maken, ja! Dat doen we door fatsoenlijke loon- en arbeidsvoorwaarden af te spreken, maar ook met een aanvullend pensioen dat later hun koopkracht ten goede zal komen en waarvoor ze niet zelf moeten betalen: de overheid doet dat.’

‘Wij, sociale partners van de non-profit, hebben in alle volgende Vlaamse sociale akkoorden een verhoging van de overheidsdotaties daarvoor gevraagd. Maar vaak – ook in het jongste sociaal akkoord – moest de voorrang gegeven worden aan de verhoging van de koopkracht nu.’

‘Wel hebben we in Vlaanderen een belangrijke beslissing kunnen nemen: toen er in 2008 een vrijstelling van doorstorting van 0,25 procent van de bedrijfsvoorheffing is ingevoerd, hebben wij in de Vlaamse non-profit dat geld niet terug naar de instellingen laten vloeien, maar hebben we het gekanaliseerd naar het pensioenfonds.’

“Het aanvullend pensioen is nodig om een aantrekkelijke werkgever te blijven.”

‘Dat gaf de Vlaamse aanvullende pensioenen een boost en meteen een voorsprong. Toen na de 6de staatshervorming een aantal federale sectoren Vlaams werden, hebben we dit ook voor hen geregeld. In de andere landsdelen en in de federale sectoren deed men dat niet. Aan Franstalige kant was het enthousiasme voor het aanvullend pensioen minder groot, ook bij de werkgevers. Dat heeft vooral een ideologische achtergrond. Daardoor hebben de mensen die in federale, Waalse, Duitstalige, Brusselse instellingen werken, een lager aanvullend pensioen. Vroeg of laat zal men erkennen dat men op die manier een niet in te halen achterstand heeft opgelopen.’

‘Wij zijn tevreden dat we binnen de Vlaamse non-profit een solidariteit hebben kunnen houden. Dat gaat over solidariteit onder de werknemers – hun aanvullend pensioen is gelijk, ongeacht de hoogte van hun loon – maar ook solidariteit onder de vijf subsectoren die niet allemaal dezelfde middelen ontvangen. We zijn ook solidair met de collega’s

die onder de federale regelgeving vallen of onder die van de andere deelstaten: we hebben een gezamenlijke structuur en beleggen onze middelen ook gezamenlijk; dat komt de kleineren ten goede.'

'We zijn ook trots dat we de kosten goed onder controle houden. We zijn het goedkoopste pensioenfonds in België wat beheer betreft. Ons fonds is superslank: er is maar 1 personeelslid en dat is de directeur; de andere taken zijn uitbesteed en we doen een beroep op een hele reeks externe experts. We volgen de activiteiten van onze vermogensbeheerders ook goed op.'

'Wij blijven vragen aan de overheid de dotatie op te trekken tot 3%. Maar men moet ons dat ook niet opleggen. Ook hier willen we aan de knoppen blijven draaien en onze keuzes zelf maken. Wie dat goed begreep, was Paul Roels die we al zeer vroeg bij onze werkzaamheden betrokken hebben.'

'De autonomie die we willen, komt uit een lange traditie van sociaal overleg tussen werkgevers en werknemers in onze sector, bijvoorbeeld in de sociale Maribel-fondsen; die dienen om meer jobs te creëren; daarover moeten we dan compromissen sluiten en van daaruit moeten we samen naar de overheid trekken om meer geld te bekomen daarvoor. Zo werken we ook in de vormingsfondsen en de fondsen voor bestaanszekerheid.'

Mark Selleslach

Voorzitter Federaal Pensioenfonds – Ondervoorzitter Vlaams Pensioenfonds

Een gedurfde keuze: voor iedereen dezelfde premie

Mark Selleslach werd in het cruciale jaar 2005, de vakbondsleider van de non-profit, de Mijnheer Witte Woede van het ACV, in opvolging van Walter Cornelis. 'Daardoor was ik er inderdaad bij betrokken van bij de eerste sociale akkoorden over aanvullende pensioenen: die van 2005: eerst waren er de federale gesprekken met de ministers Rudy Demotte (Volksgezondheid, PS) en Freya Van den Bossche

(Werk, SP.A) en wat later de Vlaamse gesprekken met de ministers Inge Vervotte (Welzijn, CD&V), Bert Anciaux (Cultuur, Spirit) en Kathleen Van Brempt (Sociale Economie, SP.A).'

'De officiële erkenning door de financiële autoriteit, de FSMA, en de officiële start van het Pensioenfonds en de eerste uitkeringen volgden pas jaren later, in 2012. Daartussen ligt een hele periode van studie en voorbereiding en kapitaalopbouw. Het doel kenden we, maar de wegen erheen niet. Wij zijn geen financiële specialisten. Een collega in de vakbond zei me: bel eens naar Paul Roels. Die hadden ze ontmoet bij de voorbereiding van het pensioenfonds voor de bedienden van de metaalsector. En het was juist: zo iemand hadden we nodig.'

'Geld opzijzetten voor een aanvullend pensioen, was niet eenvoudig in die tijd. Je trekt naar sociale onderhandelingen met een eisenbundel samengesteld door de werkvloer en de vakbondsafgevaardigden. Koopkracht voor nu of voor na het pensioen? Moet je niet vooral het wettelijk pensioen versterken? Dàt leefde toen op de vloer. De mensen kenden ook alleen de groepsverzekering: iets uit de profitsectoren dat voorbehouden was voor de hogere lonen en het kaderpersoneel. De Wet Aanvullende Pensioenen (WAP) opende echter een nieuw venster: een aanvullend pensioen voor alle werknemers. Dan moet je als vakbond een lijn durven trekken: het zou toch niet logisch zijn enkel te strijden voor goede loonvoorwaarden tijdens de loopbaan en ons niets aan te trekken van de levensstandaard van onze mensen na hun pensionering!'

'Aanvankelijk kozen we voor een verzekeringsformule en de zekere opbrengst die dat oplevert. Later richtten we een heus pensioenfonds op. Dat was een bewuste keuze: bij een groepsverzekering is er weinig inspraak; wij wilden als sociale partners de beslissingen die van belang zijn voor de werknemers, volledig zelf nemen. En we beslisten wat ons nog steeds uniek maakt: voor iedereen wordt dezelfde premie betaald, ongeacht de hoogte van het loon. Als men per individu een percentage op het loon opzijzet, bevestigt men de ongelijkheid ook na het pensioen. Dat wilden we niet. Bij ons hebben werknemers met een lager loon en een hoger loon hetzelfde aanvullend pensioen na eenzelfde loopbaan.

We beslisten meteen ook geen onderscheid te maken tussen arbeiders en bedienden. In de andere sectoren deed men dat wel en moet men nu de discriminatie van de arbeiders rechttrekken.

Ethisch beleggen was ook een keuze van bij de start. Toen luidde het nog dat dit minder rendement zou opleveren. Vandaag is duidelijk voor iedereen dat dit niet zo is. Ethisch beleggen is even rendabel.'

“Strijden voor een goed loon en niets doen voor het inkomen van onze mensen na hun pensionering, zou niet logisch zijn.”

'Ja, er zijn in de overheidsfinanciering van het Pensioenfonds grote verschillen tussen Vlaanderen, Brussel en Wallonië. Dat heeft te maken met de afspraken in de respectieve sociale akkoorden. Bovendien hebben de Vlaamse werkgevers van de non profit op zeker ogenblik aanvaard dat een korting van 0,25% op de bedrijfsvoorheffing, rechtstreeks afgestaan werd voor de aanvullende pensioenopbouw, terwijl dat in de andere regio's niet gebeurde.'

'Is het beter de eerste pensioenpijler – het wettelijk pensioen - te versterken dan een aanvullend pensioen uit te bouwen? Dat wordt wel eens beweerd. Er is in mijn ogen geen tegenstelling tussen die twee. De vakbonden blijven – met succes - de wettelijke pensioenen verdedigen ook al bouwen ze in veel sectoren aanvullende pensioenen op voor de werknemers.'

'De jongere werknemers hadden aanvankelijk niet veel belangstelling voor aanvullende pensioenen. Hun aanvangslonen waren toen nog te laag. Toen was de verhoging daarvan, hun prioriteit. Die zijn gestegen. Inmiddels is de belangstelling voor het pensioen en het aanvullend pensioen er bij hen wel.'

'Ik geef toe, de stapsgewijze opbouw van het aanvullend pensioen blijft een werk van lange adem. In het begin grapte men wel eens: met de pensioenuitkering kan je amper een paar schoenen kopen. Intussen zijn de bedragen al wel hoger. En je moet de berekeningen doen na een volledige loopbaan. Die trage opbouw volgt ook uit de grootte

van de sector. Als we elke werknemer 10 euro willen geven, dan hebben we al minstens 5 miljoen euro nodig. Als de mensen individueel het bedrag zelf op een spaarboekje zouden zetten, zouden ze meestal een rendement van 0,11 procent behalen. Bij een pensioenfonds is dat minimaal 1,75% en het streefdoel van het pensioenfonds van de non profit is 3,75%.'

'We hopen op een inlage van de overheden van 3% van de totale loonmassa. Dat is ook het cijfer dat in het federaal regeerakkoord is opgenomen voor alle sectoren. Daar zijn we met de non-profit nog lang niet. Voor haar eigen contractuele werknemers bijvoorbeeld zet de Vlaamse overheid al wel 3% opzij. Dat moet ons en haar inspireren.'

Paul Roels
Compliance Officer

Fier op het systeem dat we opgebouwd hebben

'Een compliance officer moet bewaken dat de wet- en regelgeving gerespecteerd wordt. Compliance betekent naleving. Daarvoor werkt hij ook samen met andere externe experts. In het begin heb ik de non-profit vooral gegidst: de sociale partners hadden hun tijd genomen om alles uit te zoeken. Ik moest hen helpen keuzen te maken, en hen begeleiden in de overstap van een verzekering naar een pensioenfonds. Ik sta neutraal tegenover die keuze. Maar als het om zeer veel mensen gaat zoals hier, is men beter af met een pensioenfonds. Dan zitten de sociale partners zelf aan de knoppen, anders verdwijnt het geld in een black box bij een verzekeraar.'

'Bij ACV was de keuze voor een pensioenfonds uitgesproken. Bij het ABVV was de schroom groter: men was niet vertrouwd met die wereld. Ze dachten constant dat ze gerold gingen worden door de financiële wereld. Ik begreep die vrees wel. We zijn stap voor stap gegaan. Eerst het beheer van de data, dan het beheer van de personeelsgegevens, en dan pas de financiën. Het beheer van data en

personeelsgegevens wilden de sociale partners niet uitbesteden aan een verzekeraar. Uiteindelijk kwam men dan bij het eigen pensioenfonds terecht: dat laat toe zelf aan alle knoppen te draaien.'

'Ik ben fier op wat het pensioenfonds van de non-profit gerealiseerd heeft. Niet op de nog te kleine bedragen die gestort worden; dat blijft het zwakke punt. Wel op de manier hoe het is uitgebouwd en daar heb ik mijn steentje toe bijgedragen. Door te helpen een zeer efficiënt systeem uit te bouwen. Het fonds speelt op veel vlakken een voortrekkersrol bijvoorbeeld inzake de communicatie naar de aangeslotenen.'

'Het ethisch beleggen, dat was ook ingebakken van het eerste moment. In de profitsectoren houdt de werkgeversbank de boot dikwijls af. Hier waren de werkgevers meteen mee.'

'Nog een punt: in het pensioenfonds van de non-profit is ook een grote solidariteit ingebakken. Als men ziek wordt, loopt de opbouw van het aanvullend pensioen door alsof men zou gewerkt hebben. Hier is zeer lang over nagedacht. We hebben dat ook goed moeten uitleggen aan de controlerende overheid.'

"Dit pensioenfonds heeft een zeer slanke structuur."

'Dit pensioenfonds heeft een uitzonderlijk slanke structuur. Er wordt gewerkt met veel externe experts die alles sharen. Dit is zeer nauwgezet geconstrueerd. Alles van A tot Z is afgedekt.'

'Inzake de rendementen varen we een voorzichtige koers. Niet alle rendementen worden uitgedeeld: er worden buffers aangelegd. De toezichhoudende overheid bewaakt dat ook. De leeftijdspiramide van de sector monitoren we goed. We houden ook voldoende cash aan omdat de uitstroom – het aantal mensen dat op pensioen gaat – geleidelijk groter wordt.'

'Een probleem is inderdaad het grote aandeel 'slapers': mensen die maar korte tijd in de sector werken maar waarvan de zeer kleine pensioenrechten nog vele jaren moeten beheerd worden. Het is elders ook een probleem; dit dossier ligt bij de Nationale Arbeidsraad (NAR): de sociale partners moeten er een oplossing voor vinden.'

HET FINANCIËEL ADVIESCOMITÉ

Het Financieel Adviescomité is een adviesorgaan dat de Raden van Bestuur begeleidt in het beleggingsbeleid, en dat de beleggingen systematisch opvolgt. Ook hier geldt de regel dat er trimestrieel wordt vergaderd maar vaker als dit nodig is, bijvoorbeeld als de beurzen uit de bol gaan of er bijvoorbeeld asset-managers moeten worden gezocht.

Paul Huybrechts

Onafhankelijk expert
Financieel Adviescomité

Ervaring en gezond wantrouwen

‘Zo’n zes jaar geleden ben ik lid geworden van het Financieel Adviescomité als onafhankelijk expert. Hoe ik daar geraakt ben? Ik heb in mijn loopbaan wel enige financiële expertise opgebouwd. Na een tijd in het bedrijfsleven stapte ik eind jaren zeventig over naar de redactie van De Morgen. Ik had politieke en sociale wetenschappen gestudeerd en heb bij De Morgen de smaak van het rekenen en financiën te pakken gekregen. Ik volgde cursussen balansanalyse, boekhouding en fiscaliteit en dat bracht me naar de redactie van eerst De Belegger, en dan De Financieel Economische Tijd (nu: De Tijd). Daar werd ik na 6 jaar journalist, algemeen directeur. Dat deed ik 11 jaar, waarna ik als zelfstandige publicist wat boeken schreef. Over de vergrijzing schreef ik in 2006 het alarmerend bedoeld boek: ‘Naar Grijsland. De uitvaart van onze welvaart’, samen met de nu heel bekende econoom Koen De Leus. Premier Yves Leterme schreef het voorwoord. Ik ben ook nog altijd trots op mijn jeugdbiografie van de Vlaams-nationale politicus Hugo Schiltz (2009).’

‘In 2007 vroeg de Vlaamse Federatie van Beleggers (VFB) me hun voorzitter te worden. Dan kwam de crash van 2008. Ik heb die vanop de tweede rij meegemaakt. Wekelijks werd ik discreet gebriefd door Luc Coene, toen vicegouverneur van de Nationale Bank en een bijzonder verdienstelijk man, intussen jammer genoeg overleden. Ik was 9 jaar VFB-voorzitter. Wat ik in mijn verleden verzameld

heb aan kennis maar ook gezond wantrouwen ten opzichte van het financiële wereldje, probeer ik nu ten dienste te stellen van de non-profitsector. Ik doe dat met plezier. Ik beperk mijn rol bewust tot die van adviseur. De beslissingen komen toe aan de bestuurders. De opdracht dwingt me om goed op de hoogte te blijven van de financiële markten.’

“Als er ergens een tweede pijler nodig is, is het in de zorgsector.”

‘Als er ergens een tweede pensioenpijler nodig is, dan is het in de zorgsector. De vele toegewijde mensen in die sector verdienen een extraatje op het einde van hun loopbaan. In onze tweede pijler zijn de uitgekeerde bedragen vandaag nog klein, maar als we dit nog 20 jaar volhouden, dan wordt het wel de moeite waard. We proberen daarom binnen het kader van een strikt vastgelegd investeringsbeleid, een zo hoog mogelijk rendement te halen. Maar de gestorte bijdragen zouden moeten toenemen. Dat in Franstalig België het enthousiasme niet groot is, remt de opbouw af.’

‘We beleggen duurzaam. Dat leidt er niet noodzakelijk toe dat we minder rendement halen. We moeten rendement en duurzaamheid kunnen verzoenen. In de nieuwe beleggingsbeleidslijnen (SIP) gaan we onze beleggingen meer diversifiëren: we gaan wat meer in aandelen, en kijken ook meer naar de opkomende landen. Na een grondig onderzoek (een zogenaamde ALM-studie) hebben we ook het gewicht van obligaties verminderd. Als onze beheerders erin slagen in de moeilijke obligatiemarkt een beetje rendement te halen, en we kunnen dit opkrikken met hogere rendementen uit aandelen, dan zitten we goed.’

‘De hoge inflatie speelt ons parten, maar die blijft allicht niet duren. Inflatie knaagt vooral aan de koopkracht van de tweede pijler in de pensioensector. De wettelijke pensioenen, de eerste pijler dus, zijn hiertegen beschermd door de koppeling aan de index. De tweede pijler profiteert dan weer meer in tijden van goede economische groei, wanneer de wettelijke pensioenen weinig of niet toenemen. Dat is een van de redenen waarom je op lange termijn een eerste én een tweede pijler nodig hebt.’

‘Ik heb een goed gevoel bij het pensioenfonds van de non-profit. Er wordt nauwgezet op de kosten gelet en de eindbegunstigden, de zorgverstrekkers, staan voor de bestuurders voorop. Wat zijn de aandachtspunten? Het pensioenfonds laat zijn gelden beheren door ‘asset managers’, beleggingsspecialisten. Zij moeten in de gaten worden gehouden. We vergelijken ze onderling, bepalen streefdoelen en bevragen geregeld de markt. Een pensioenfonds heeft uiteraard een beleggingsportefeuille, nu ruim een half miljard in onze sector, maar daar staan verplichtingen tegenover, vorderingen dus van de zorgverstrekkers. Die uitkeringen zijn voorspelbaar maar moeten nauwgezet worden beheerd. Gezien de uiteenlopende profielen van onze begunstigden

is deze opdracht in onze sector bijzonder complex. Maar het beheer daarvan zit, denk ik, ook goed en de Raad van Bestuur en de revisor en de actuaris zien daarop toe. Een nieuwe tool van Pensionarchitects geeft een beter inzicht in de uitgaande middelen door pensionering en overlijden. En er zijn voldoende buffers ingebouwd opdat – mochten de financiële markten nog eens catastrofes kennen zoals in 2008 – er niet meteen onvoorziene gevolgen zijn voor het pensioenfonds. 2020 was negatief maar dat is goed opgevangen, we kunnen tegen een stootje. Mijn generatie – de ‘boomers’ – heeft nog rendementen van 14% op obligaties gekend. Intussen zijn de rentetarieven van obligaties structureel gedaald tot vaak nul. Die periode van zekerheid en van gemakkelijk geld verdienen is definitief voorbij. Nu moet men een zeker risico nemen om rendement te genereren. En het zal nog even duren voor we terug normale rentetarieven van 3 of 4% kennen.’

‘Het financieel adviescomité bestaat uit specialisten met uiteenlopende achtergronden. Er is collega Anneleen De Bonte, een huisarts die van het duurzaam beleggen haar roeping heeft gemaakt. Daarnaast is er Patrick De Vos, voormalig financieel directeur van de groep GBL. En tenslotte Marc Schepens vanuit ACLVB. Met dit team ben ik er gerust in dat we de nodige expertise in huis hebben.’

DE SLEUTELFUNCTIES

Zij die deze functies bekleden, hebben letterlijk de controlesleutels in handen. In een notendop: de revisor controleert de boekhouding; de interne auditor ziet toe op het gehele interne gebeuren; de risk-manager schat de risico's in die de pensioenfondsen kunnen lopen, de compliance officer waakt erover dat er gewerkt wordt conform de wet- en regelgeving; de actuariële functie ten slotte controleert alle berekeningen.

Paul Roels

Compliance officer -
ProCrea bvba

'Ik ben extern, maar ik hoor stilaan bij de meubels', grapt Paul Roels: 'Ik ben betrokken bij dit pensioenfonds vanaf dag nul, toen het eerste geld binnenkwam in de spaarfondsen en we nog geen echt pensioenplan hadden. Toen overgegaan werd naar een echt pensioenfonds, in 2017, moest er een aanbesteding worden uitgeschreven; ik heb ingetekend en werd geselecteerd. Ik blijf dus.'

'Mijn rol? Het Engelse werkwoord to comply betekent: in orde zijn. De compliance officer moet waken dat alles – ja, alles - wat het pensioenfonds doet, in orde is met de wetgeving, de regelgeving van de controlerende overheid, enz. Dit doe ik door regelmatig te controleren. Ik maak ook een jaarlijks verslag en moet de FSMA verwittigen als ik onregelmatigheden zou vaststellen; dit laatste geldt trouwens voor alle sleutelfuncties.'

'Een tweede taak is er een die ook veel tijd vergt: antwoorden op vragen en klachten van de aangeslotenen bij het pensioenfonds, en die zijn met velen, zoals u weet: 700.000. Het fonds is, naar aangeslotenen gemeten, het grootste pensioenfonds in België. Echte klachten krijg ik zelden, wel allerhande vragen, meestal over de complexe dossiers, zoals recent nog: een vereffeningsdossier waarbij nog een neef in Australië zit.'

'De compliance officer moet ten derde ook de Raad van Bestuur informeren als er wijzigingen zijn in de wet- en regelgeving; dat vereist: dagelijks de vinger aan de pols houden. Slechts eenmaal per jaar een

verslag schrijven, zoals vaak gebeurt, vind ik niet genoeg.'

'Compliance officer zijn voor de non-profit, is geen makkie, omdat de financiering niet stabiel is en afhangt van nagenoeg alle overheden die België rijk is en die allemaal hun ideeën hebben. En dit sijpelt allemaal door in ons pensioenfonds. Zo hebben we buffers moeten inbouwen voor het geval een overheid het tijdelijk zou laten afweten.'

'Dat deden we samen: ik durf zeggen dat de samenwerking onder de sleutelfuncties goed is in dit pensioenfonds. Ieder heeft zijn eigen rol en verantwoordelijkheid, maar we zijn transparant naar elkaar en dat is nodig omdat er toch dikwijls overlappingsen zijn die ieder vanuit zijn eigen inzicht bekijkt. Er is hier een redelijk vaste ploeg van sleutelfuncties, maar we zijn niet benoemd voor het leven. Maar te vaak veranderen, zou niet wenselijk zijn: de complexiteit van dit pensioenfonds is groot en de inwerktijd zou dit dus eveneens zijn. Het pensioenfonds is echter alert: het heeft voor elke sleutelfunctie om de drie jaar een nieuwe beperkte marktbevraging gedaan - geen openbare aanbesteding omdat de bedragen klein zijn - met een lastenboek en een serieuze beoordeling.'

'Heel belangrijk in dit dossier is dat de sociale partners het allemaal zelf hebben uitgetekend, met de hulp van de externen. Maar het zijn zij die over de structuur, de methodieken, enz. beslist hebben. Ik maak me ook geen zorgen als de huidige voortrekkers ermee zouden ophouden, omdat in de Raden van Bestuur voldoende kwaliteit aanwezig is. De vragen van de organisaties zijn kritisch en bewijzen dat de zaken goed opgevolgd worden in de Raden van Bestuur. En ik heb gezien dat die sociale

partners in de champions league van het sociaal overleg spelen; dat is ook een meerwaarde.'

'Nog een aspect dat mij bijzonder heeft verheugd: we zij er ook in geslaagd een aantal 'zwakkeren in de samenleving', bijvoorbeeld de mensen in de maatwerkbedrijven – de beschutte werkplaatsen – een aanvullend pensioen te bezorgen. Mooi.'

Patrick Marien

Actuariële functie – AON

'Ik ben er ook bij sinds dag nul; mijn functie heette toen nog 'aangewezen actuaaris'. In 2019 werd dat 'de actuariële functie'. Ik rapporteer aan de Raad van Bestuur maar mijn rapport wordt ook gebruikt door de andere sleutelfuncties. Ik kijk vooral naar de technische reserve; deze provisies zorgen ervoor dat het pensioenfonds zijn uitbetalingsverplichtingen tegenover de aangeslotenen gestand kan doen. Normaliter rust er op de schouders van de werkgever de plicht bij te storten indien dat niet kan; deze bijdragestortingen moeten hier van de overheid komen en het is in dit geval niet eenvoudig dergelijke bijstortingen op te vragen. We hebben lang gezocht naar een financieringsplan dat dit kon opvangen.'

'Uitdagingen zijn er genoeg in de sector. Eén van de opdrachten is: het opvolgen van de populatie die, eerlijk gezegd, zeer groot is: 700.000 personen. Wat ook speelt, is dat de risico's groter geworden zijn. De inflatie bijvoorbeeld is flink gestegen. Je moet dan proberen hogere rendementen te halen om de koopkracht van wat gespaard is, niet te laten wegsmelten.'

'De controlerende overheid kijkt meer en meer naar het 'fit & proper' zijn van de leden van de Raad van Bestuur. Ze mogen niets op hun kerfstok hebben, en moeten voldoende onderlegd zijn. Het pensioenfonds van de non-profit doet extra inspanningen voor dat laatste met de vormingssessies voor de bestuurders, met externe sprekers van zeer hoog niveau.'

Jan Ruttens

Risk manager – AON

'De risicobeheersfunctie bestaat nog maar enkele jaren. Het is mijn taak de risico's op te sporen en te analyseren. Hiervoor is een register opgesteld met 25 risico's die we analyseren: financiële risico's, compliance risico's, actuariële risico's, beleggingsrisico's, enz. Een voorbeeld zijn de liquiditeitsrisico's: er moet altijd voldoende cash aanwezig zijn om de uitbetalingen te doen, zodat men niet het risico loopt plots beleggingen of aandelen te moeten verkopen hiervoor. Ik controleer of er een cash-planning is en of die voldoende uitgewerkt en doorgesproken is met de asset-managers die instaan voor de concrete beleggingen. Een specifiek probleem in deze sector is dat de overheden niet altijd op tijd betalen; dat is erg maar daarvoor moet je voorzieningen treffen.'

'De actuariële risico's spelen op langere termijn en daarvoor zijn er de ALM-studies (Asset Liability Management) waarin we kijken naar de verplichtingen op lange termijn en hoe we deze kunnen afdekken met de beleggingen. De gedragslijn die daaruit voortvloeit, komt in de SIP, de Statement of Investment Principles of de verklaring inzake beleggingsbeginselen: de nota die het beleggingsbeleid van het pensioenfonds vastlegt.'

'Ik werk samen met de andere sleutelfuncties. De compliance risico's (naleving van de regels) worden afgecheckt met de compliance officer, de operationele risico's met de interne auditor; ik zal hun werk niet overdoen. Ik verzamel alle informatie over de risico's, kijk waaraan nog moet gewerkt worden, en dat wordt in een driejaarlijks ORA-verslag gegoten, het Own Risk Assessment of de eigen risico-beoordeling die voorgelegd wordt aan de Raad van Bestuur en aan de controlerende overheid FSMA.'

'De staf van het pensioenfonds is beperkt en dit is ook één van de risico's. De Raad van Bestuur is zich hiervan bewust en werkt eraan, onder meer met voldoende externe controle. Een externe partij

doet de administratie; dat is dus onder controle. Het financieel adviescomité volgt de beleggingen goed op, dat is dus ook oké.’

‘Er is ook een mooie evolutie in het verhaal van de pensioenfondsen van de non-profit waar men eerst een verzekeringsmaatschappij de beleggingen liet doen en koos voor een zekere opbrengst; daarna is men een echt pensioenfonds geworden en zelf gaan beleggen, met wat wij noemen een ‘heel sterk ESG-verhaal’ (ethisch en sociaal beleggen en volgens de regels van goed bestuur). In AON hebben we vele uren besteed bij die overgang naar het zelf beleggen. Voordien was het simpel; de verzekeringsmaatschappij leverde een zeker rendement en dat ging naar de aangeslotenen, punt. Nu is het rendement groter maar wisselvalliger en hebben we de zaak op punt moeten stellen zodat de risico’s beperkt worden. Moeilijker maar boeiender.’

Frederik Timmermans

Interne auditor – Prosperitas

‘Ik ben de interne auditor van het non-profit pensioenfonds; ik doe dit vanuit Prosperitas als externe dienstverlener. De interne auditor is één van de vier wettelijk verplichte ‘sleutelfuncties’. Als interne auditor dien ik na te gaan en te beoordelen of er intern voldoende sterke controlemechanismen zijn die verzekeren dat alles correct verloopt. Een concreet voorbeeld van zo’n mechanisme is het vierogenprincipe bij de betalingsprocedure: elke betaling – eventueel boven een bepaald bedrag – dient dan door twee personen ondertekend te worden.’

‘Meer in het algemeen is het aanbevolen dat er een duidelijk onderscheid bestaat tussen de operationele en de controlerende activiteiten, en dit op zoveel mogelijk niveaus van de werkzaamheden. Dit vergt bij het non-profit pensioenfonds enig

pragmatisme m.b.t. de ondersteunende en coördinerende activiteiten uitgevoerd door de directeur, aangezien hij als enige op de payroll staat.’

‘De interne controle kan op verschillende manieren worden geïmplementeerd. Belgische pensioenfondsen besteden doorgaans het grootste deel van hun werkzaamheden uit, ook het non-profit pensioenfonds. Daarom gaat veel van mijn aandacht naar de werking van de externe dienstverleners. Het is cruciaal dat de Raad van Bestuur een overzicht behoudt en de globale staat van het zogenaamde ‘interne controlesysteem’ correct kan inschatten en beoordelen. Mijn rapporten moeten hier in grote mate moeten toe bijdragen.’

‘Het is bij een auditopdracht de bedoeling het werk te doseren op basis van een auditplan dat zich uitstrekt over drie jaar. Alle aspecten van de werking van het fonds moeten onderzocht worden. De interne controle is goed georganiseerd bij het non-profit pensioenfonds, maar ik formuleer regelmatig verbeterpunten. Vaak brengt een bijkomende maatregel kosten met zich mee; het is dan aan de Raad van Bestuur om te beslissen in welke mate men gevolg geeft aan mijn aanbeveling. De aanbevelingen van de interne auditor zijn niet bindend maar de Raad van Bestuur moet er wel een standpunt over innemen.’

‘Ik werk zowel voor bedrijfs- als sectorpensioenfondsen, maar doorgaans heb ik aan een sectorpensioenfonds meer werk. Elke case is ook anders en heeft zijn ‘eigenheden’; het is een verrijkende ervaring voor het non-profit-pensioenfonds te kunnen werken. Ik ben erbij betrokken sinds het begin en heb dus ook de grootste verandering meegemaakt: de overstap van een verzekering naar mandaten van vermogensbeheer, de transformatie naar een ‘echt’ pensioenfonds dus. Dat is gelukkig op een goed moment gebeurd en men heeft zo aanzienlijke meerwaarden kunnen realiseren. Ook die overstap heb ik toen nagerekend en gecontroleerd.’

Christel Weymeersch

Revisor - Ernst & Young

‘Een revisor heeft twee opdrachten in een pensioenfonds: ten eerste nagaan of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de werkelijkheid, en hierover een verslag uitbrengen aan de Algemene Vergadering; en ten tweede, in het kader van het prudentieel toezicht, rapporteren aan de controlerende overheid, de FSMA. De voorbije jaren is het verslag over de jaarrekening dat altijd een goedkeurend verslag zonder voorbehoud geweest, waarin we aangeven dat de jaarrekening een getrouw beeld geeft van het financieel vermogen en het resultaat van het pensioenfonds.’

‘Wij vertrekken vanuit de boekhouding en gaan dan testen uitvoeren. Bv. het geld op de rekeningen nagaan, de technische voorzieningen narekenen met een actuaire van EY, detailtesten uitvoeren op alle posten van de jaarrekening. Dat doen we voor alle ondernemingen die we auditeren. Bij een pensioenfonds moeten we ook rapporteren aan de

FSMA met drie afzonderlijke verslagen: een over de periodieke staten en de technische voorzieningen, een over de interne controle in het pensioenfonds, en tenslotte een over de financiële structuur en de activiteiten van het pensioenfonds. We kijken ook naar de speciale P40-rapportering die het pensioenfonds zelf moet doen naar de FSMA, en wij controleren of er geen inconsistenties zijn.’

‘Het is een team dat bij ons de controle uitvoert. Ik teken formeel af. We maken gebruik van de verslagen van de actuaire, maar hebben ook een interne actuariële controle om de methodes van de actuaire te beoordelen. De revisor zit op de vierde lijn. De eerste lijn zijn de operationele functies, de tweede lijn bestaat uit de compliance-officer, de risk-manager en de actuariële functie, en dan de derde lijn, dat is de interne auditor. Wij zijn niet zo dagdagelijks betrokken zoals de andere sleutelfuncties en vooral zoals de compliance officer. Wij staan vooral in voor de controle achteraf.’

‘Ernst & Young Bedrijfsrevisoren is van bij het begin als revisor betrokken geweest bij het pensioenfonds, maar ikzelf volg de zaken op sinds 2017. Met plezier. Het is een boeiend fonds.’

DE PENSIOENADMINISTRATIE

Een goede pensioenadministratie – in dit geval PensionArchitects - is essentieel voor de aangeslotenen. Ze beheert alle individuele rekeningen en staat in voor de communicatie naar de aangeslotenen. Ze bereidt uiteraard ook alle betalingen voor, zowel die aan de aangeslotenen of hun rechthebbenden, als de betalingen aan de overheden: de belastingen en zo.

De pensioenadministratie zorgt er ook voor dat alle data en bewegingen doorgestuurd worden naar Sigedis zodat de aangeslotenen ook alles over hun aanvullend pensioen kunnen terugvinden op mypension.be.

Ivan Eulaers

Algemeen manager
PensionArchitects

‘De pensioenfondsen van de non-profit hebben zo’n 700.000 werknemers. De KSZ, de Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid, levert ons de enorme hoeveelheid gegevens die voor elk van die 700.000 mensen vertalen hoeveel die waar gewerkt hebben. En die gegevens verwerken wij tot de pensioenrechten die daarmee heel langzaam opgebouwd worden. Dat is wat wij, PensionArchitects doen’, zegt algemeen manager Ivan Eulaers.

‘Het administratief beheer van grote pensioenplannen, noemen we dat. Het vergt een enorme rekencapaciteit. En een enorme inspanning voor de veiligheid van die gegevens. Daar lig ik wakker van. En dat vraagt almaar meer aandacht. Wij werken daarom ook niet met eigen servers maar met cloudservers en professionele oplossingen en laten dit ook elk jaar onafhankelijk testen.’

‘De non-profitsector was onze eerste grote klant. In 2009 begon onze samenwerking. En wij deden dat blijkbaar goed want we zijn gestaag gegroeid en

intussen zijn bijna alle sectorale pensioenfondsen - ook de metaal met zijn 300.000 aangeslotenen bijvoorbeeld - toegetreden, op twee na: de Bouw en het Transport werkten hun eigen systeem uit. Wij verwerken nu de gegevens van 1,2 miljoen werknemers. We zijn groot geworden dankzij de non-profit. Dat vergeten we niet’, zegt Ivan Eulaers.

‘Wij hebben een unieke positie uitgebouwd, maar we buiten die niet uit. Ethisch optreden, op de lange termijn werken, en de dienstverlening constant verbeteren, dat is onze manier van werken. We proberen zo kort mogelijk op de bal te spelen en antwoorden op de vragen van de aangeslotenen via sms, mail, een eigen chatsysteem; daardoor kunnen we in de meeste gevallen de dag zelf al antwoorden, in het slechtste geval binnen enkele dagen.’

‘We hebben 14 mensen in dienst. Allemaal IT’ers op 1 administratieve kracht na. We werken alles uit in eigen huis.’

‘Sigedis, de overheids-vzw die de loopbaangegevens van de loon- en weddetrekkenden beheert, gaat nu de verzending van de pensioenfiches en pensioenoverzichten overnemen. Dat klopt. Maar het zal niet het gegevensbeheer overnemen; dat blijft onze rol.’

DE ASSET-MANAGERS

De asset-managers beleggen voor de pensioenfondsen op basis van de richtlijnen van de Raden van Bestuur die vervat zitten in een lijvig document inzake het beleggingsbeleid (SIP, Statement of Investment Principles). Zij rapporteren maandelijks en brengen ook verslag uit aan het Financieel Adviescomité en jaarlijks aan de Raden van Bestuur.

**Marc
Van den Bosch**

Voormalig Directeur Sepia

‘Wij van Sepia, waren de eersten die de non-profitsector kwamen helpen bij het financieel beheer van het geld voor de aanvullende pensioenen. Dat was in 2012. In Sepia gingen twee verzekeringsmaatschappijen samen: Belfius Insurance en KBC Verzekeringen. Sepia leverde een verzekeringsformule aan die de normale rendementsgarantie van een verzekering bood, maar zette toch de sociale partners niet voor een black box maar gaf transparantie en beslissingsrecht over de beleggingen. We ontwikkelden die formule speciaal voor sectorale pensioenplannen zoals dat van de non-profit. Ze konden een beroep doen op de vermogensbeheerders behorende tot de respectieve groepen van de twee verzekeringsmaatschappijen.’

‘We belegden ook al duurzaam, zoals gevraagd. We deden daarvoor een beroep op het Forum Ethibel.’

‘De evolutie op de financiële markten na 2008 maakte het almaar moeilijker om de rendementsgarantie te geven. Het contractuele rendement daalde van 3,25%, naar 2,25% en later naar 1,75%; maar ook dat percentage bleef moeilijk. Dan is gekozen af te stappen van de verzekeringsformule en het geld rechtstreeks te beleggen met het pensioenfonds. De verzekeringsformule was goed als start, gaf een goed platform om nadien te kiezen voor een pensioenfonds dat vanaf 2017 koos om zelf rechtstreeks het geld te beleggen. Het doet dit nu met twee assetmanagers: KBC AM en Candriam.’

Peter De Wit

Relatiebeheerder KBC AM

‘We werken graag samen met het non-profitpensioenfonds, al zijn de middelen ervan eerder beperkt. Het heeft heel veel aangeslotenen, maar het percentage van de lonen dat gestort wordt, ligt laag, lager dan het lage gemiddelde van alle Belgische sectorale pensioenfondsen: die halen normaal toch nog 1 tot 1,5% van de loonmassa. Voor het pensioenfonds is de heel beperkte inleg een extreme uitdaging: dat betekent dat de kosten zeer laag moeten blijven, anders zijn de administratiekosten per aangeslotene vlug te hoog en eten ze het rendement op.’

‘Er is gekozen voor duurzaam beleggen. Dat vraagt wel wat. In de eerste plaats vraagt het van de asset manager een SRI-methodologie (Social Responsible Investment); die hebben we in eigen huis ontwikkeld. Maar uiteraard heeft geen enkele asset-manager de capaciteit om data te verzamelen over de duizenden ondernemingen over de wereld; we doen dus ook een beroep op data-providers, zoals Sustainalytics. En dan zijn er de regels uit het Statement of Investment Principles (SIP) en de ESG-criteria (Environmental, Social & Governance-criteria) die de Raad van bestuur aangeeft. Het is een moeilijk maar boeiend spel om al die gegevens met elkaar te laten sporen. Maar dat is onze interessante job! Het non-profit-pensioenfonds is overigens een aangename partner omdat er heel veel contacten zijn, zowel met het Financiële Adviescomité als met de Raad van Bestuur.’

Peggy De Neef

Relatiebeheerder Candriam

‘Een assetmanager moet zijn klant dienen en dat betekent: een goed rendement bekomen en tegelijk duurzaam beleggen. Candriam heeft al 25 jaren ervaring hiermee en heeft daarvoor in-house analisten. Het Financieel Adviescomité en de Raad van Bestuur van het non-profitfonds volgen ons ook nauwgezet op en durven ook echt detailvragen stellen over de duurzaamheid van beleggingen.’

‘Het comité en de raad stellen ook de voorwaarden: in de SIP’s, het document over de Strategische InvesteringsPrincipes. De dialoog verfijnt die. Aanvankelijk werden alleen duurzame aandelen uit de Eurozone genomen. We hebben als vermogensbeheerders permanent gewezen op de mogelijkheden om ook buiten die zone te kiezen en dus te diversifiëren. Zo evolueert een portefeuille. Nu duwen de evoluties op de financiële markten in de richting van een verschuiving naar risico-dragende activa: er komen aandelen uit de emerging-markets bij en het aandelenaandeel kan stijgen tot 40%.’

Kristof Wouters

ESG-expert Candriam

‘Bij de oprichting van het non-profitpensioenfonds kozen de sociale partners voor de unieke formule die Sepia toen bood voor sectorale pensioenplannen: die combineerde een verzekeringsoplossing met de vrijheid van een pensioenfonds. Dit was zeer nuttig omdat er in de non-profit geen corporate sponsor is die de tekorten kan en moet aanvullen; normaal is dat de werkgever maar hier betaalt de overheid de bijdragen en die kan je niet in zo’n verplichting vatten. Met de evolutie op de financiële markten, maar ook met de Europese regelgeving werd het onmogelijk als verzekeraar om deze Tak 21-oplossingen aan te houden.’

‘De sociale partners van de non-profit kozen er toen voor hun initiatief om te vormen tot volwaardig pensioenfonds. Uniek bij dit fonds is dat het vanaf het begin voor doorgedreven duurzame beleggingen ging. Initieel gebruikten ze het Ethibel-label met de Ethibel-standaarden, dat was geen probleem voor ons want we werken al jarenlang onder andere met Ethibel. We zitten ook in de luxe-situatie dat onze vermogensbeheerders aan de top staan in Europa als het gaat om duurzame beleggingen. De moeilijkheid blijft nog altijd de niet-financiële data van bedrijven achterhalen: hoeveel CO2 stoten ze uit, hoeveel arbeidsongevallen hebben ze, enzovoort.’

‘Het non-profitpensioenfonds heeft een zeer kleine bestaande. Is dat een nadeel? Mogelijk. Maar het maakt sommige dingen ook makkelijker: er is maar één centraal persoon en die dispatcht alles intern. Het pensioenfonds wordt overigens goed omringd door externe experts die zorgen voor een nauwgezette opvolging.’

SLEUTELINSTELLINGEN

Hier komen maar een beperkt aantal van de sleutelinstellingen aan bod. Op het hoogste niveau staat de FSMA, de overheidsinstelling die alle financiële instellingen waaronder de pensioenfondsen van nabij opvolgt en die ook de wetgeving in regelgeving giet. Daarnaast stellen we het VSI in de kijker: dat staat in voor de link naar de Kruispuntbank en overlegt met de RSZ en KSZ over de gegevensstromen. Verder komt Sigedis aan bod, de instelling die instaat voor de communicatie naar alle aangeslotenen met een aanvullend pensioenplan zodat ze een globaal overzicht hebben. Tenslotte is er Pensioplus, de vereniging die alle pensioenfondsen overkoepelt en ze bijstaat in hun werking. Ze heeft ook een overlegrol naar de overheid toe. Andere belangrijke sleutelinstellingen kunnen helaas niet aan bod komen, zo onder meer de administraties van de gewesten en gemeenschappen, de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid, het RIZIV, de Federale Overheidsdienst Pensioenen, en de Federale Overheidsdienst Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg. We danken hen alleszins voor de goede samenwerking.

Henk Becquaert

FSMA

De waakhond

‘Ja, je mag ons de waakhond van de financiële sector noemen’, zegt Henk Becquaert, één van de vier directieleden van de FSMA, de Autoriteit voor Financiële Diensten en Markten. Hij is waakhond, zeer zeker, maar ook autoriteit.

Hij volgt voor dit controle-instituut van de federale overheid onder meer de sectorale en bedrijfspensioenfondsen op, dus ook die van de non-profitsector. ‘Voor dit operationeel toezicht heb ik een vijftiengigtal personeelsleden. Daarnaast sta ik ook in voor het verzekeringstoezicht, IT en het facilitair beheer met een 65 personeelsleden.’

‘De sectorale pensioenfondsen die onder de Wet Aanvullende Pensioenen (WAP) vallen, zijn overwegend jong. De bedoeling van de WAP was in 2004 om sectorale pensioenplannen te promoten; het pensioenfonds van de non-profit en vele andere sectorale pensioenfondsen zijn in dat kader ontstaan. De meeste van die fondsen zijn nog vrij klein; ze hebben vaak wel veel aangeslotenen

maar de bedragen die verzameld worden, blijven doorgaans beperkt. Dan moet je zorgen dat de kosten zeer laag blijven, zo niet, wordt de hele winst opgegeten door de kosten. De non-profitsector heeft een originele formule: iedereen met eenzelfde loopbaan, krijgt eenzelfde pensioen, ongeacht het loon. Dat is niet gebruikelijk, het is een ‘politieke’ keuze, wij respecteren die. Maar die keuze heeft tot gunstig gevolg dat de structuur eenvoudig kan blijven en de kosten beperkt.’

‘De bescherming van de consument, is ons doel en daarvoor moeten we een brede arends-blik houden: op de actief- en passiefzijde van de balans, op de organisatie van het fonds, de outsourcing, op de ‘fit&proper’ dwz of de mensen geschikt en betrouwbaar zijn; we gaan na of de IT veilig is, of men de sociale en prudentiële regels volgt, of de beleggingspolitiek stabiel, solide en duurzaam is. Als een fonds meer risico neemt, vragen we om meer buffers aan te leggen. Een sector met een jonge en groeiende populatie, kan wat meer beleggingsrisico’s aan dan een fonds in een sector in neergang met overwegend oude personeelsleden.’

“De bescherming van de consument is ons doel. Daarom kijken we met een arends-blik.”

‘Op verzoek van de regering en de minister van Pensioenen gaan we ook na of kostenefficiënt gewerkt wordt: om te beletten dat het rendement geheel wordt opgegeten door de kosten. Wij krijgen van de weeromstuit te horen dat ons toezicht ook kosten veroorzaakt. Dat klopt. Meer dan we zelf willen, maar de kaders waarmee we moeten werken, zijn Europees opgelegd en dus niet altijd gepast voor de ‘kleine’ Belgische pensioenfondsen.’

‘Een kostenbesparend element in het non profitpensioenfonds is dat de pensioenuitkeringen niet gekoppeld zijn aan het loon. Dat maakt alles eenvoudiger: dan moeten veel minder gegevens ingezameld worden. Een zwakheid van dit fonds is dat de bijdragen en de uitkeringen zo bescheiden zijn. Een fonds moet een redelijk volume halen om echte professionals te kunnen aantrekken die een meerwaarde kunnen zijn. Men doet hier zeer zijn best om dat te counteren met de inzet van externen.’

‘Een probleem is ook het groot aantal ‘slapers’: mensen die maar even in de sector gewerkt hebben en dan vertrekken. De bewaring van hun gegevens en de communicatie over hun rechten kost meer dan de opbrengt van de belegging van hun bijdragen.’

‘De grote uitdaging voor vele pensioenfondsen en ook voor dit fonds, blijft de optrekking van het niveau van de betaalde bijdragen. Sociale partners kiezen vaak andere voordelen zoals maaltijdcheques boven sparen voor het pensioen van later. En veel werkgevers geven liever een winstpremie aan hun werknemers dan te investeren in hun aanvullend pensioen. De overheid zou het een en ander kunnen aanmoedigen met fiscale voordelen, bijvoorbeeld andere voordelen worden maar fiscaal beloond als het bijdrageniveau voor het sectoraal aanvullend pensioen minstens 3% bedraagt. Dit zeg ik in persoonlijke naam want als toezichthouder moeten wij ons niet uitspreken over zulke oplossingen.’

Jean-Claude Brouillard

Coördinator VSI

VSI, de onmisbare tussenschakel

‘Ja, wij, de VSI, zijn een belangrijke partner van het Pensioenfonds van de non-profit en dat fonds heeft ook een belangrijke rol gespeeld in onze ontwikkeling. Ik verklaar me nader. De VSI is de Vereniging van Sectorale Instellingen, dwz van paritair beheerde organisaties; die dragen vaak de naam ‘Fondsen voor Bestaanszekerheid’ (FBZ), maar er zijn ook Vormingsfondsen, Maribelfondsen (voor de creatie van extra jobs), pensioenfondsen enz.; ze zijn gelinkt aan bepaalde sectoren en kennen bepaalde sociale rechten en sociale voordelen toe aan de werknemers van die sectoren; ze gebruiken daarvoor gegevens van de Sociale Zekerheid (SZ). En de VSI is de tussenschakel tussen die organisaties en de SZ.’

‘Toen we in 1994 opgericht werden, waren er al 124 van die instellingen die hun gegevens moesten halen bij de SZ en die laatste zag dat niet meer zitten, en vroeg naar iets of iemand die dat alles zou coördineren. De VSI was geboren. Toen we startten, waren er 12 instellingen aangesloten; dat cijfer is stelselmatig aangegroeid, vooral toen er veel sectorale pensioenfondsen bijkwamen; nu zijn 75 instellingen lid.’

“We lossen problemen met plezier op, ook al is het soms een uitdaging.”

‘De non-profit – een mastodont-sector met zo’n 700.000 personeelsleden – telde zes paritaire comités, met elk een Fonds voor Bestaanszekerheid, een Vormingsfonds, een Maribelfonds enzovoort; toen daar een pensioenfonds bijkwam - gelukkig maar één – kwam de zaak in een stroomversnelling en is in 2010 heel de non-profit ingekanteld, na een ‘reprise’ van de gegevens voor de periode 2006-2010, en de goedkeuring van de zowel de Vlaamse (VSPF) als de Federale (FeBi) koepel. Wij, VSI,

halen bij de SZ de gegevens van wie waar wanneer hoe tewerkgesteld was en het pensioenfonds kan daarmee de pensioenrechten van eenieder berekenen.'

'In het begin was dat geen evidentie met die zes FBZ, vormingsfondsen, Maribelfondsen naast het pensioenfonds. Het pensioenfondsdossier werd later moeilijker gemaakt doordat de pensioenbijdragen zich verschillend ontwikkelden, federaal en in de regio's. Een oplossing zou zijn: een aparte code in de DMFA-aangiften (aangifte van tewerkstelling aan de SZ) die aangeeft welke werknemer in welke instelling door welke regio of federaal wordt gefinancierd.'

'Maar we klagen niet. Wij lossen de problemen met plezier op, ook als is het soms een uitdaging.'

Steven Janssens

Directeur Sigedis

Van 'bijhouden van gegevens' naar 'actief informeren van burgers'

'De geschiedenis van Sigedis begint in 2006, maar de eerste aanzet kam er eind vorige eeuw toen de staatsbank ASLK overgenomen werd door wat nu BNP Parisbas Fortis is.'

'Wat heeft die voormalige ASLK-bank daarmee te maken? Dat brengt ons in 1850, meer dan een eeuw vroeger. In dat jaar werd de allereerste kern van de ASLK - de Algemene Lijfrentekas - opgericht: ze moest de arme werknemersbevolking aansporen zelf te sparen voor een pensioen of lijfrente. Er was in die tijd nog geen sprake van sociale zekerheid. Toen een eeuw later, in 1944, het wettelijk pensioen – gefinancierd met verplichte bijdragen van werkgevers en werknemers - veralgemeend werd, vroeg de overheid aan de ASLK de loopbaangegevens van alle werknemers bij te houden; ze was toch al gewoon lijfrentegegevens te bewaren. Toen die bank eind vorige eeuw werd geprivatiseerd, richtte men snel vzw Cimire op om die bewaar-taak over te nemen.'

'Die eenvoudige bewaar-activiteit werd door de evolutie van de sociale zekerheidsregels echter almaar complexer. En het werd helemaal complex toen de zgn. 80%-regel ingevoerd werd: om allerlei fiscale en parafiscale ontwijkingsstrucs af te blokken, werd beslist dat wettelijk én aanvullend pensioen samen, niet meer mogen bedragen dan 80% van het laatst verdiende loon. Iemand moest dus ook alle gegevens van de aanvullende pensioenen verzamelen en dat percentage berekenen. Tegen die achtergrond werd in 2006 Sigedis opgericht, met als opdracht de taken van Cimire over te nemen en bij te dragen tot de realisatie van het Generatiepact van 2005. Er kwam meteen ook de opdracht bij de data over aanvullende pensioenen te beheren.'

'De geesten evolueerden. Waar aanvankelijk 'controle' het doel was, kwam een goede voorlichting van werkenden over hun toekomstig pensioen – wettelijk én aanvullend - meer in de aandacht. Dat zou hen aansporen langer te werken en dat laatste was het doel van het Generatiepact van 2005.'

'Met tussenstapjes zoals 'Ken uw pensioen', is dat uiteindelijk mypension.be geworden dat elke werknemer in staat stelt te zien welke pensioenrechten hij/zij al heeft opgebouwd, wettelijk en aanvullend samen. Trouwens, ook wat de loopbanen betreft, kan de burger nu zijn eigen data nakijken, niet wissen, wel vragen ze te corrigeren. Voor mycareer.be hebben we als het ware een virtueel contactcenter gemaakt, voor alle socialezekerheidsinstellingen die loopbaandata aanleveren.'

"Aanvankelijk was controle het doel, nu goede communicatie."

'Samen met de Federale Pensioendienst en het RSVZ is het onze job om werkenden in te lichten over alle al opgebouwde pensioenrechten. Dat doen we via mypension.be. Het pensioenfonds van de non-profit had al een erg goede jaarlijkse communicatie ontwikkeld over de aanvullende pensioenrechten die mensen bij hen opbouwden. Het komt er nu op aan dat goed samen te laten gaan. Sigedis kan nu ook die communicatie via de pensioenfiches overnemen van pensioeninstellingen en sectoren. Sommigen zien

dat als concurrentie maar dat hoeft het niet te zijn. Als wij de fiches maken, heeft dat het grote voordeel dat de gegevens uniform zijn met wat de mensen op mypension.be zien. Maar sectorale pensioenfondsen zoals dat van de non-profit, kunnen complementair informeren en daarbij rekening houden met de eigenheden van hun plan en met hun doelpubliek. Wij beschouwen die pensioenfondsen zelf trouwens ook als onze klanten en kunnen hen als service de gegevens aanleveren die ze nodig hebben voor hun beheer, zoals adreswijzigingen, wettelijke pensioeninformatie, overlijdens, enz. ’

‘Sigidis wordt ook Europees actief. De EU werkt aan een systeem dat zicht geeft op alle aanvullende pensioenen in Europa. In alle sectoren, ook in de non-profit, wordt er meer en meer over de grenzen gewerkt: mensen uit Polen die een tijd hier komen werken, Belgen die een tijd in Italië of Frankrijk werken, enz. Dat is weer een nieuwe dimensie.’

Philip Neyt

Voormalig Voorzitter
Pensioplus, de koepel van de
pensioenfondsen

De democratisering van het aanvullend pensioen

‘Het pensioenfonds van de non-profit is het grootste in België, gemeten naar het aantal aangeslotenen. Het staat symbool voor de democratisering van de tweedepijlerpensioenen. Sinds 2006 is het aantal mensen dat zo’n pensioen opbouwt, gegroeid van 1 tot 4 miljoen, vooral dankzij de sectorale fondsen. Vaak is de betaalde bijdrage nog laag, ook in de non-profit, maar beetje bij beetje kan men die verhogen. Men moet geen grote bedragen sparen om een deftige tweede pijler op te bouwen, men moet het gewoon lang doen.’

‘Een aanvullend pensioen is een noodzaak geworden intussen. Het wettelijk pensioen heeft de economische groei afgelopen decennia niet gevolgd. Daardoor is het feitelijk gedaald. Een zo sterk mogelijke eerste pijler is wenselijk, maar aanvullingen zijn nodig. Een erg belangrijke

aanvulling is de tweede pijler die men collectief opbouwt als bedrijfs- of sectorpensioen zodat de financiering deel uitmaakt van het loon. Maar uiteindelijk heeft de burger belang bij vier pijlers: dus ook een derde pijler met individueel pensioensparen en een vierde: de eigen woning. De Belg legt zijn eieren in verschillende mandjes: hét basisprincipe van wie belegt: risico spreiden! In Nederland is men nu te afhankelijk van de tweede pijler die te groot geworden is.’

‘De pensioenen maken overigens deel uit van een ruimer geheel: samen met wonen en gezondheidszorg. Mijn moeder bijvoorbeeld leefde tot vorig jaar met een pensioen van 1.100 euro maar had niets te kort want ze had een eigen huis en ze had een bijkomende verzekering voor de gezondheidszorgen voor het geval ze te afhankelijk werd.’

“Pensioenen gaan over de lange termijn. Vertrouwen is dan essentieel.”

‘Pensioenen gaan over de lange termijn en vertrouwen is essentieel. Nakomen wat men beloofd heeft en het geweer niet onnodig van schouder veranderen. Het Belgisch wettelijk kader mag internationaal best gezien worden. Zo ben ik blij dat de wet een rendementsgarantie oplegt aan pensioenfondsen en verzekeraars. Die bedraagt nu 1,75%. Dit is een bescherming tegen inflatie. Op lange termijn moeten ze in koopkracht minstens kunnen teruggeven wat is gespaard. En dat kan perfect omdat deze instellingen 30 of 40 jaar over dat geld beschikken en het rendabel kunnen laten werken en mee kunnen surfen op de economische vooruitgang. Een pensioenfonds moet niet meedoen aan de hypes van de dag. Men moet rustig blijven en de stormen doorstaan. Maar men moet niet alleen beleggen in renteproducten zoals obligaties. Staatsobligaties zijn niet ideaal: ze geven het gevoel dat men veilig belegt, maar in reële termen verliest men want de inflatie is groter dan de rente die de overheden geven. Vandaag is de rente op 10 jaar 1% terwijl de inflatie 8% bedraagt; hopelijk is die situatie van korte duur want zo smelt uw geld als sneeuw voor de zon. Beleggen in de reële economie is beter: in reële

activa zoals vastgoed, infrastructuur en aandelen. De luchthaven van Zaventem is bijvoorbeeld voor $\frac{3}{4}$ in handen van Canadese en Australische pensioenfondsen en een zeer klein stukje in handen van Belgische fondsen. Maar ze beleggen ook in Elia, Fluvius, enz. Belangrijk is dat pensioenfondsen steeds een lange beleggingshorizon hebben; die kan zelfs toenemen omdat het niet voordelig is je aanvullend pensioen nog op te nemen voor je wettelijke pensioenleeftijd. Door die lange beleggingshorizon, kan je door de economische cycli heen kijken, en tijd is eigenlijk de belangrijkste factor in beleggen; als je veel tijd hebt kom je met reële activa altijd verder dan met nominale activa.'

“Een pensioenfonds moet niet meedoen aan de hype van de dag.”

'Het is ook belangrijk dat de aanvullende pensioenen ineens in kapitaal kunnen uitbetaald worden. In maandelijkse rente uitbetalen, is soms beter maar niet altijd. Want die rente kan smelten als er flink wat inflatie is. In Nederland zijn de rentes al 15 jaar niet geïndexeerd. Dan begint het systeem te wankelen. De inflatie in Nederland bedraagt op dit moment 12% en de pensioenen zijn niet geïndexeerd; elke dag verliezen de Nederlandse gepensioneerden aan koopkracht. Dit kan niet lang duren.'

'Het probleem van het hoog aantal slapende dossiers waarmee de non profit worstelt, is niet eenvoudig. De Nationale Arbeidsraad (NAR) buigt zich er ook over. Er zijn veel mensen die na korte tijd de sector al verlaten, dat klopt, maar die keren soms later weer terug. De mobiliteit op de arbeidsmarkt neemt toe. Men verandert van bedrijf, van sector maar ook van statuut: werknemer, zelfstandige, ambtenaar. Het individu kan al zijn rechten nu

raadplegen via mypension.be. Belangrijk is wel dat de administratieve kost beheersbaar blijft. Dat is een van de redenen om de communicatie naar de aangeslotene over zijn dossier digitaal te maken. Het non-profitpensioenfonds heeft daarin een voortrekkersrol gespeeld. Dat voorbeeld werd zelfs op Europees niveau geciteerd. Sigedis kan een rol spelen in de communicatie naar de betrokkenen, maar mag niet de rol van de werkgever en de sociale partners overnemen. De communicatie naar de aangeslotenen moet eigendom blijven van de pensioenfondsen.'

“Kloof tussen 1ste pijler en rusthuisfactuur dichten.”

'Pensioplus wil de kosten verminderen voor de sectorale pensioenfondsen en zal hun lidmaatschapsbijdrage halveren. De tweede pijler moet veralgemeend worden en iedereen moet toegang hebben tot de 2de pijler, al is het maar om de kloof tussen het wettelijk pensioen en de rusthuisfactuur te kunnen dichten. Dit is het minimum wat men mag verwachten van een 2de pijler.'

'Laatste bemerking: de samenwerking onder de pensioenfondsen moet belangrijker worden. We moeten knowhow delen, we zijn immers geen concurrenten van elkaar. De kosten nemen almaar toe, ook de kosten van regulering en professionalisering. In Nederland hebben de Pensioenfondsen gespecialiseerde dienstenplatformen waaraan ze taken uitbesteden: die hebben enorme schaalvoordelen en zijn kostendrukkend. Daarvan kunnen onze pensioenfondsen nog wat leren.'

POLITIEKE ACTOREN

Het woord geven aan alle politieke actoren die belangrijk zijn of geweest zijn voor onze pensioenfondsen, is onmogelijk. We kozen er vier uit die samen een beeld geven van de overwegingen en drijfveren die voor hen van belang zijn of waren: de federale minister die betrokken was bij het startschot in 2005-2006: Rudy Demotte, alsook één van de toenmalige deelstaatministers: de Vlaamse minister Inge Vervotte die het dossier op Vlaams niveau trok. We geven ook het woord aan de huidige federale minister van Pensioenen, Karine Lalieux, en aan een van de verantwoordelijke deelstaatministers, de Vlaamse minister Wouter Beke (die deze functie tot midden mei 2022 bekleedde).

Inge Vervotte

Voormalig Vlaams minister Welzijn, Volksgezondheid en Gezin (2004-2007) en vandaag voorzitter dagelijks bestuur van de Emmaüsgroep

De Vlaamse start

Inge Vervotte – die een verleden had als vakbondssecretaris bij Sabena - was de minister die met de sociale partners de start van het aanvullend pensioenplan voor de Vlaamse non-profit vastlegde. 'Bij het begin van mijn Vlaams ministerschap, wist ik dat het sociaal akkoord voor de non-profit één van mijn zware dossiers zou zijn. De witte woede was al een tijd bezig. En andere sectoren zoals de ambtenaren en het onderwijs, keken met argusogen: alles wat hier werd gegeven, zouden zij ook opeisen. Daarom hebben we in de formatiegesprekken van de Vlaamse regering lang gediscussieerd om de lijnen te bepalen. Ik wist daarna dat mijn enveloppe niet groot was. En de regering was heel streng: ik moest binnen mijn budget blijven.'

'Van bij de start van de regering, heb ik meteen alle sociale partners apart gesproken en afgetoetst hoever we konden gaan, wat prioriteiten waren, en wat no go-zones waren; op die basis ben ik met een package naar de onderhandelingstafel gekomen. Voor iedereen zaten er dingen in die gewenst en verteerbaar waren. De zaken die niet aanvaardbaar waren, heb ik ook niet op tafel gelegd. De vakbonden wilden absoluut een begin maken met het aanvullend pensioen. Ik zei hen dat er niet veel

ruimte voor was. Maar voor hen was het essentieel om een begin te maken; de hoogte van de bedragen was minder essentieel.'

'Ik heb die onderhandelingen gevoerd samen met mijn kabinetschef Wim Coumans die meteen de berekeningen kon doen. Aan de tafel zaten niet alleen de werknemers en de werkgevers, maar keken ook de kabinetschefs van alle ministers toe. We hebben een week onderhandeld en nadien heb ik ons voorstel aan de regering voorgelegd. Mensen onderschatten sociale onderhandelingen: dat is echt een metier. Het is arbeidsintensief en tijdsintensief. Je moet heel goed luisteren naar alle accenten van iedereen. En goed voorbereid aan de tafel komen.'

Korte of lange termijn

'Je hebt inderdaad vaak een strijd tussen de wettelijke en de aanvullende pensioenen. Ik ben altijd voor zo goed mogelijke wettelijke pensioenen geweest. Daar wordt nu ook aan gewerkt. Maar ik behoor ook tot de generatie die beseft dat het wettelijk pensioen niet voldoende de levensstandaard kan garanderen later. En ik wil niet dat de mensen die een loopbaan kiezen om te zorgen voor het welzijn van anderen, de dupe zijn. Ook zij hebben recht op een degelijk aanvullend pensioen.'

'Je kan mensen aanzetten om individueel voor extra pensioen te sparen, dat klopt, maar collectief daarvoor sparen, is minstens zo verstandig want daarvoor kun je meer waarborgen afdwingen in het sociaal overleg.'

‘Er heerst krapte op de arbeidsmarkt. Werkgevers proberen zich zo aantrekkelijk mogelijk te maken en soms zelfs medewerkers van elkaar af te snoepen. Ze zetten dan vaak in op de onmiddellijke koopkracht van de mensen. Op de korte termijn. Wij bij Emmaüs volgen de markt. We moeten. Al hebben we eigen oplossingen die we gelukkig nog kunnen handhaven. We hebben een solidaire regeling gewaarborgd inkomen voor wie lang ziek is. Ik ben daar trots op.’

‘Ik ben grote voorstander van sectorale oplossingen. Dan is er ook ruimte voor langetermijnprojecten zoals het aanvullend pensioen.’

‘Het baart me ook zorgen dat werken in een ziekenhuis aantrekkelijker is dan werken in een woonzorgcentrum. De loon- en arbeidsvoorwaarden voor beiden moeten zo dicht mogelijk bij elkaar liggen. Maar dat is moeilijk. De eersten hangen af van het federale niveau, de tweede van het Vlaams niveau. En er is nauwelijks afstemming. Ook in de sector van personen met een handicap zijn er probleempunten: de vermarkting van de sector met de persoonsgebonden financiering. Maar tot op heden kan men nog collectieve afspraken blijven maken, ook in de jeugdsector. In de ouderenzorg kennen we het fenomeen van de commercialisering al langer.’

‘En dat maakte een werkgever dan aantrekkelijk? We merken wel dat jonge mensen eerst en vooral zo dicht mogelijk bij huis willen werken, liefst 10 minuten te voet of met de fiets. Ten tweede vergelijken ze vooral loon- en arbeidsvoorwaarden wat dan weer verschuift naarmate ze verder in de loopbaan vorderen. De jongeren kijken eerst naar hun huidige voordelen, maar de aandacht voor het pensioen stijgt toch, merken we.’

‘Het aanvullend pensioen van de non profit heeft iets unieks. Het is niet gekoppeld aan het loon en is dus gelijk voor iedereen in die zin. Ik kan dar waarderen maar de politiek heeft daar weinig in te zeggen gehad. Dat was een uitdrukkelijke keuze van de werknemers en de werkgevers zelf.’

“Sociaal overleg is een echt metier, een vak apart.”

Rudy Demotte

Voormalig minister van Sociale Zaken (2003-2007), nu voorzitter van het Parlement van de Franse Gemeenschap

Koopkracht nà de loopbaan

‘Ja, in de periode 2003-2007 zijn er veel nieuwe dingen tot stand gekomen in Sociale Zaken, en daar ben ik trots op: het was een van de boeiendste periodes uit mijn politieke carrière. Eén van die innovaties was het eerste bescheiden budget dat we konden uittrekken voor wat later het pensioenfonds van de non-profitsector is geworden. Maar innoveren doe je in dit soort kwesties niet zomaar. Ik ben niet op een blauwe maandag opgestaan met de idee ‘En als we nu eens een aanvullend pensioen uitwerkten voor de non-profit’. Dit pensioenplan is geboren uit een duidelijke regeringsbeslissing: de toenmalige regering had de wet aanvullende pensioenen (WAP) uitgewerkt die mikte op een veralgemening van de aanvullende pensioenen tot alle werknemers. Daarnaast was er een duidelijke vraag van de sociale partners van de non-profit om daarvoor budget vrij te maken.’

“Dit pensioenfonds stoelt op beslissingen van regeringen en sociale partners.”

‘Wat regering en sociale partners hoopten te bereiken met die beslissing? Ten eerste de aantrekkelijkheid van het werken in de non profitsector handhaven of versterken: andere sectoren zouden dat voordeel immers ook toekennen; ten tweede is het goed dat we ons niet alleen bekommeren om de koopkracht van de mensen tijdens hun loopbaan, maar ook met hun koopkracht nà hun loopbaan.’

‘Je hoort wel eens zeggen dat investeren in een tweedepijlerpensioen een excuus kan zijn om dan maar wat minder te doen voor het wettelijk pensioen. Dat gevaar bestond theoretisch. Maar zowel de sociale als veel politieke krachten zijn voluit blijven gaan voor het zo goed mogelijk maken van de wettelijke pensioenen. Die zijn en blijven de basis.’

Aanvullende pensioenen zijn wat hun naam zegt: aanvullend. Het is goed dat we met aanvullende collectieve regelingen de levensstandaard van de mensen na hun pensionering gunstig kunnen beïnvloeden. Mijn partij heeft bij de aanvang van de huidige regeerperiode gevochten voor de verhoging van de wettelijke pensioenen tot 1.500 euro per maand, en is daarnaast voorstander van de veralgemening van een collectief gefinancierd aanvullend pensioen voor alle werknemers en zelfstandigen.'

Wouter Beke

Voormalig Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding

Aanvullend pensioen geeft aantrekkingskracht

'Het aanvullend pensioen is een belangrijk aspect van ons beleid voor de non-profitsector. Als er één ding zeker is, dan is het dat we handen te kort hebben in deze sector. Het aanvullend pensioen is een wezenlijk onderdeel van de loon- en arbeidsvoorwaarden die een sector als de onze aantrekkelijk maakt of niet aantrekkelijk maakt.'

'Aanvullende pensioenen overbodig? Absoluut niet. Zelfs als de federale regering de wettelijke pensioenen verhoogt, dan nog is dit eerstelijderspensioen helaas niet voldoende om na je pensionering je levensstandaard te handhaven. Het is wezenlijk dat dit wordt aangevuld met een tweede pensioen dat op sectorniveau collectief wordt opgebouwd. In het sociaal akkoord VIA 5, hebben we hier 7 miljoen extra voor uitgetrokken. De totale dotatie hiervoor bedraagt inmiddels zo'n 18 miljoen euro. De aanvullende pensioenen van onze Vlaamse non-profitsectoren groeien, maar ze zijn nog steeds bescheiden. Dat heeft ook te maken met de geschiedenis. Een gekapitaliseerd pensioen groeit langzaam. Er zijn profitsectoren die al flink verder staan, maar die zijn er vroeger mee begonnen.'

'De non-profit staat voor grote uitdagingen. De vergrijzing van de bevolking doet de druk op de zorg toenemen, terwijl er op de arbeidsmarkt grote

krachte heerst. Dan kun je niet achterblijven met je aanvullend pensioen. Ik zal dit blijven benadrukken, al zijn het uiteraard de sociale partners die de keuzes maken en die beslissen hoe zij de enveloppe willen aanwenden die de overheid beschikbaar stelt.'

'De Vlaamse sociale partners maakten andere keuzes dan hun confraters in de andere landsdelen. Daardoor zijn de aanvullende pensioenen in Vlaanderen hoger. Zo zijn er wel meer verschillen. Vlaanderen heeft bijvoorbeeld veel meer geïnvesteerd in personeel voor zijn woonzorgcentra. De discriminatie tussen woonzorgcentra met ROB- en met RVT-statuuat is opgeheven in Vlaanderen.'

'Of het pensioenfonds van de van de non-profit goed bezig is? Ik krijg er alleszins geen vragen over, en als een Vlaams minister van Welzijn over iets geen vragen krijgt, zit het daar meestal snor. Mij lijken de zaken daar geheel in orde te zijn. Vergeet ook niet dat het pensioenfonds onder zeer strikte controle staat van de financiële waakhond de FSMA.'

"Wettelijk pensioen niet voldoende om levensstandaard te handhaven."

Karine Lalieux

Federaal minister van Pensioenen

Een solide eerste én een tweede pijler

'Ja, in dit jubileumboek voor het pensioenfonds van de non-profit – proficiat overigens – wil ik duidelijk zijn: ik pleit voor een veralgemening van het aanvullend pensioen voor iedereen, zowel werknemers als zelfstandigen. Voor mij is het primordiaal dat alle burgers, ongeacht hun statuut of wie ze zijn, een behoorlijk pensioen kunnen genieten. Als socialiste strijd ik daarom voor een sterke en solide eerste pijler – het wettelijk pensioen – want dat is de basis van ons pensioenstelsel voor alle burgers. Enkel de eerste pijler is in staat om aan alle ouderen een waardig en zeker inkomen te verschaffen. Ook mensen die het moeilijker hebben

gehad, kunnen door de eerste pijler terugvallen op een bepaalde zekerheid. Dat moet zo blijven. En we versterken die rol nog. Dat deed deze regering via de ongeziene stijging van het minimumpensioen. 1,2 miljard euro investeerden we daarin. We zetten ook in op de versterking van de vervangingsratio voor wie boven dat niveau zit. Het loonplafond wordt de komende jaren verder opgetrokken zodat ook voor de hogere inkomens het wettelijk pensioen wat beter correspondeert met het vroegere loon.'

'Maar het is nu ook niet dat de eerste pijler een royaal inkomen biedt. Ik verdedig daarom ook de tweede pijler, die de pensioenen versterkt en verhoogt, zowel voor werknemers als voor zelfstandigen. Een universeel toegankelijke tweede pijler kan ook zorgen voor een sterkere band tussen pensioen en inkomen uit arbeid.'

'De huidige tweede pijler versterkt evenwel te veel de bestaande ongelijkheden. De 1% hoogste pensioenen krijgen 20% van het totaal uitgekeerde bedrag. De aanvullende pensioenen van vrouwen vertegenwoordigen gemiddeld slechts de helft van de aanvullende pensioenen van mannen. Er zijn verschillen tussen arbeiders en bedienden. Slechts voor 1 op de 4 werknemers wordt een pensioenpremie van 3% of meer betaald. Een derde van de werknemers bouwt in zijn huidige baan zelfs géén aanvullend pensioen op. Voor mij kan dit niet door de beugel. Iedereen moet eerlijk toegang hebben tot een degelijk en rechtvaardig tweedepijlerpensioen. Er is dus werk aan de winkel.'

"Aanvullende pensioenen zijn het resultaat van overleg tussen werkgevers en werknemers."

'De regering heeft ambities inzake de tweedepijlerpensioenen, maar de regeringsverklaring zegt ook dat de sociale partners een essentiële rol vervullen in het beleid en zeker in het pensioenbeleid. Aanvullende pensioenen zijn het resultaat van overleg onder de sociale partners, werkgevers en vakbonden. Het is aan hen, om hierin de grote stappen te zetten. Zij hebben overigens gevraagd om de fiscale en parafiscale maatregelen voor de

aanvullende pensioenen in deze regeerperiode niet te wijzigen, en dat zullen we involgen.'

'De regeerverklaring spreekt van de wenselijke verhoging tot 3 procent van het bijdragepercentage, en ook van het gelijkwaardig maken van de aanvullende pensioenen van arbeiders en bedienden. De sociale partners hebben afgesproken die harmonisering uit te stellen van 2025 naar 2030, 'wegens corona'. Dit is jammer, maar ik begrijp dit wel. Ik respecteer de akkoorden onder de sociale partners. Maar we zullen intussen niet met de vingers draaien. We verzamelen cijfermateriaal. Een eerste analyse van Sigedis leerde dat in de sectorale pensioenstelsels, de verschillen arbeiders/bedienden beperkt zijn, en leerde ook dat ze in maar weinig sectoren voorkomen; in de non-profitsector is dat verschil zelfs onbestaande. De grootste uitdaging ligt dus in de bedrijfspensioenstelsels. Dat brengen we nu verder in kaart.'

'Maar, er is natuurlijk ook een verband met de wens alle werknemers een pensioenplan met een minimale bijdrage van 3% van het loon te bezorgen; dan zijn de verschillen tussen arbeiders en bedienden automatisch kleiner of verdwijnen ze. Daar zet ik mij voor in.'

"Als alle werknemers een bijdrage van 3% genieten, verdwijnen de meeste verschillen."

'De regering heeft de financiële waakhond FSMA een studie gevraagd over de kostenpercentages bij pensioenfondsen en groepsverzekeringen. Daarvoor is er een goede reden. Vroeger werkten de meeste pensioenplannen met een vast doel, een "defined benefit". Het pensioen dat ze uitbetaalden, lag vast; als het pensioenfonds of de verzekering niet toereikend was daarvoor, moest de werkgever extra bijdragen. De werkingskosten beïnvloedden de pensioenen niet. Vandaag wordt gewerkt met pensioenplannen waarin niet het doel vastligt, wel de inspanning: een vaste bijdrage. Het eindresultaat – het pensioenbedrag – hangt af van het rendement van de beleggingen én van de kosten. Nu zijn het de werknemers die het risico dragen. Als de kosten

hoog zijn, wordt een deel van het rendement opgegeten en is het pensioen lager. Zeker in periodes van lage rentes, is het van belang de kosten laag te houden; dat wil de studie transparant maken. De regering zet ook in op digitalisering: we kunnen dan de rol van Sigedis uitbreiden en de kosten van de pensioenfondsen verlichten. We maken deze oefening samen met de sociale partners en de pensioeninstellingen. We wachten op hun advies. Dat is voor binnenkort.'

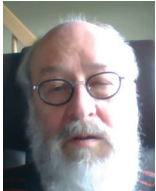
“Investeringen in fossiele brandstoffen uitfaseren.”

'De regering wil ook het groen en ethisch beleggen aanmoedigen bij de pensioenfondsen; dat van de non-profit is daarin een voorloper. Dit zit in het DNA van het regeerakkoord. We staan voor zeer grote investeringen op vlak van energietransitie. Het is

maar logisch dat we kijken hoe pensioenfondsen en pensioenverzekeringen daarin een rol kunnen spelen. De regering onderzoekt of het mogelijk is engagementen terzake van de tweede pijler inzake het beleggingsbeleid aan te moedigen. De regering streeft naar een “sustainable finance”-strategie. Een consultant is aangesteld om hierover via een participatief proces voorstellen te formuleren. Maar we blijven voorzichtig: het gaat om het pensioengeld van mensen. Daar gaan we niet lichtzinnig mee om. Maar het kan ook niet dat pensioengeld gebruikt wordt voor activiteiten die onverantwoord zijn geworden. De regering besliste recent om investeringen in fossiele brandstoffen in de tweede en derde pensioenpijler uit te faseren. Dat is goed nieuws voor onze planeet. We moeten een versnelling hoger schakelen in de energietransitie. Het is dan ook normaal dat verzekeraars en pensioenfondsen hierin hun steentje bijdragen.'

DE VOORGANGERS

Vooraleer de directeur zijn plaats innam, was er ook al heel wat werk verricht door zijn voorgangers en hun administraties.

Dirk De Meester

Voormalig directeur Vlaamse social-profitfondsen vzw (VSPF vzw)

‘Ik was al enkele jaren directeur bij de vzw Vlaamse social-profitfondsen (VSPF), sinds 2003 met name, toen beslist werd dat er een aanvullend pensioen kwam voor de werknemers van de non profit. Maar dat was makkelijker gezegd dan gedaan. Om geld voor werkgevers en werknemers sectoraal te kunnen verwerken, moest om juridische redenen via aparte sectorale sociale fondsen of ‘fondsen voor bestaanszekerheid’ (FBZ) gewerkt worden. Sectoroverstijgende fondsen voor bestaanszekerheid waren niet mogelijk. Federaal kon men starten met één FBZ. Aan Vlaamse kant zijn we eerst gestart met een overkoepelende vzw ‘Spaarfonds van de Vlaamse Non-Profit/social-profit’ en later zijn er dan 5 sectorale FBZ’s gekomen. Die konden dan samen de Vlaamse tweede pensioenpijler voeden.’

‘De pensioentak werd zo de derde tak aan de boom van de sociale fondsen die we in onze sectoren kennen, naast de zgn. Maribelfondsen voor bijkomende werkgelegenheid en de vormingsfondsen. Ze worden alle drie gevoed door gelden die hoofdzakelijk van de overheid komen, en over de aanwending beslissen de sociale partners: de werkgeversorganisaties en de vakbonden. Akkoorden daarover komen niet zomaar tot stand. Dat vergt telkens moeilijke onderhandelingen tussen de sociale partners en met de overheid. Ik heb nooit de illusie gehad dat het snel zou gaan in deze nieuwe tak. Ik heb er wel veel bewondering aan overgehouden voor de visionariteit en het doorzettingsvermogen van de woordvoerders van de sociale partners die de kar hiervan getrokken hebben. Het enthousiasme bij de sociale partners

was groter aan Vlaamse kant dan aan Federale en aan Franstalige kant. Vooral de Franstalige vakbonden bleven steken in het verhaal van de eerste pensioenpijler.’

‘Ik vrees dat er een spanningsveld gaat komen tussen de profit- en de non-profitsector: die eerste heeft veel meer mogelijkheden om aantrekkelijke aanvullende pensioenen op te bouwen en personeel aan te trekken en aan zich te binden. Daar moet aandacht voor zijn.’

Luc Van Waes

Ex-directeur van FEBI (Federale & Brusselse Maribel- en Vormingsfondsen van de private non-profitsector)

‘Ik ben wat later in het huis van de social profit komen werken. Eerst, vanaf 2008, bij FEBI (de koepel van Federale Maribel- en vormingsfondsen), later, vanaf 2012, bij Vivo, het fonds voor vorming en opleiding van de non profitsector. Mijn betrokkenheid bij het pensioenfonds dateert uit mijn FEBI-periode. Bij mijn aanwerving in 2008 kon ik niet vermoeden dat ik betrokken zou worden bij de oprichting van een pensioenfonds.’

‘In het sociaal akkoord voor 2005-2006 was beslist dat er een aanvullend pensioenplan zou komen maar het duurde een tijd eer dat effectief in de steigers stond. In uitvoering van dit sociaal akkoord moest een bedrag gelijk aan 0,6% van de loonmassa van alle federale non profitwerknemers besteed worden aan het opbouwen van een aanvullend pensioen. Ik moest niet de architect zijn daarvan maar men vroeg mij dit mee op gang te trekken. Dat was allemaal erg nieuw, ook voor mij. Samen met expert Paul Roels hebben we veel alternatieven bekeken maar al spoedig volgde de conclusie dat het erop aan

kwam een structuur te bouwen waardoor veel van het werk kon uitbesteed worden. Beleggingen en het opbouwen van technische pensioenreserves en zo, dat alles hoorde niet de core business van dit huis.'

'Vlaams en federaal werd een beetje apart gezocht naar de beste formule, maar de eindbevindingen liepen niet ver uiteen. En als puntje bij paaltje kwam, gingen we samen op zoek naar één directeur, met een gezamenlijk beoordelingscomité.'

'Wat in die jaren is opgebouwd, van nul te vertrekken, is niet niks. Maar voor wie nu op pensioen gaat, is het aanvullend pensioen helaas nog altijd erg beperkt. Peanuts zeggen sommigen smalend. Aanvullende pensioenen zijn een zaak van lange adem: ze zijn interessant als er voor een groot deel van je

loopbaan voor bijgedragen is. We hoopten op een snel groeiverhaal, met bijdragen die sneller zouden stijgen, dan zouden de uitkeringen ook sneller volwassen worden. Dat is er nog niet echt gekomen.'

'Het zijn de sociale partners die de prioriteiten moeten stellen. De vrees is dat de personeelstekorten die de sector geselen, ertoe zullen leiden dat men eerder het hier en nu voorop zal stellen. Een hogere pensioenbijdrage voor de werknemers is dus zeker wenselijk, alleen zijn de huidige personeelstekorten zo groot dat sociale partners keuzes moeten maken binnen de budgetten die ter beschikking gesteld worden. Hopelijk keert het tij op dat vlak zodat ook meer kan worden gedacht aan de levensstandaard van de werknemers na hun pensioen.'

ONDERSTEUNENDE DIENSTEN

De Pensioenfondsen van de non-profit kunnen ook rekenen op de ondersteuning van de diensten van de vzw Vesofu, op het gebied van loonadministratie, informatica, boekhouding, logistiek en onderhoud.

Bavo Vanderhaegen

Boekhouding Vesofu

‘Voor mij was het een boeiende uitdaging toen de pensioenfondsen bij mijn werk bijkwamen: het ging om een nieuwe materie die ik totaal niet kende. De boekhouding van een pensioenfonds is heel specifiek, de jaarrekening is helemaal anders opgebouwd, met een ander rekeningstelsel en andere termen zoals technische voorzieningen, enz.’

‘Wij hebben die boekhouding overgenomen in 2013 op aansturen van de directie van de pensioenfondsen; voorheen deed PensionArchitects dit. De toekomst? Ik bereid me nu voor op de opleiding van een nieuwe collega die ons zal bijstaan voor het pensioenfonds-werk. Maar de toekomst van het pensioenfonds zelf, is voor mij onduidelijk. De oorlog in Oekraïne, de verdere regionalisering, en nog zoveel meer, wat gaat dit allemaal meebrengen? We weten het niet.’

Patrick Moortgat

Directeur Vesofu

‘De directeur van onze pensioenfondsen is heel direct in zijn stijl en communicatie; dat maakt dat iedereen zijn uiterste best doet om onmiddellijk te helpen en dingen op te lossen. Dat geldt niet alleen voor de boekhouding, maar ook voor de personeelsdienst en de informatica-afdeling.’

‘Ook voor mij was het pensioenfonds een nieuw gegeven destijds. Dat maakt de job boeiend. Het pensioenfonds is voor ons geen moeilijke klant maar het werk neemt wel almaar toe. De rapportering wordt uitgebreider, en de deadlines worden altijd maar krapper. Daarom hebben we op de boekhouding een extra collega aangeworven.’

Jacqueline Sedlacek

Verantwoordelijke logistiek Vesofu

‘Vòòr de directeur van het Pensioenfonds er was, wist ik zelfs niet wat pensioenfondsen waren’, zegt Jacqueline Sedlacek. ‘Ik herinner me dat Johan Vanbuylen bij de start voor heel het personeel van het huis een infovergadering heeft gehouden om uit te leggen wat het pensioenfonds was en wat het deed. Dat was zeer duidelijk en bracht helderheid. Ik leerde zo ook voor de eerste keer de Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid kennen en hoe het pensioenfonds ermee werkt.’

‘En pre-corona was het pensioenfonds ook de eerste in huis om papierloos te werken. We kregen een brief waarin stond dat dit de laatste brief was die we van het pensioenfonds zouden krijgen en dat we voortaan alles elektronisch zouden ontvangen. Met corona hebben we die praktijk dan ook gemakkelijk kunnen overnemen voor heel het huis.’

‘We beschouwen de directeur van het pensioenfonds ook als een collega. Hij zit nu ook op onze verdieping.’

NASCHRIFT

‘Of ik een beetje kon helpen bij de redactie van een boek over het non-profitpensioenfonds’, vroeg Johan Vanbuylen me, een tijd geleden. Een vriend helpen, en tegelijk een blik achter de schermen kunnen gooien van een boeiend stukje sociale geschiedenis: ik kon het als journalist niet weigeren.

Ik kende iets van de wet aanvullende pensioenen en van de sectorale en bedrijfspensioenfondsen, en ook de non-profitsector en de belangrijkste actoren daarvan waren me niet vreemd. Het werd echter een ontdekkingsstocht die me achter elke bocht weer verraste en alerter maakte. Hoe de vakbonden een voor hen totaal onbekend terrein – miljoenen beleggen – verkenden, en dit deden samen met de werkgevers. Hoe werkgevers de vakbondsoptie om hoe dan ook ‘ethisch’ te beleggen, volgden. Hoe die werkgevers instemden met de optie om alle werknemers na eenzelfde loopbaan eenzelfde aanvullend pensioen te bezorgen, ongeacht de hoogte van hun loon en hun plaats op de maatschappelijke ladder. Hoe werd omgegaan met de spanning tussen wettelijk en aanvullend pensioen. Hoe de sociale partners, onderhandeling na onderhandeling, worstelden met de moeilijke keuze tussen een verhoging van het inkomen van de werknemers nu, en een verhoging van hun – toch maar karig – werknemerspensioen later. Hoe de overheid keer op keer zei dat een bijdrage van 3% op het loon nagestreefd moest worden, maar de middelen ervoor niet beschikbaar kon stellen aan de non-profitsector. Hoe extreem zuinig gewerkt werd: hoe het meest ‘leane’ - slanke – pensioenfonds aller tijden werd gevormd: hoe rond de directeur en de raad van bestuur, een netwerk van adviseurs en specialisten en ondersteuners en toeleveranciers werd geweven dat het fonds in staat stelt met een absoluut minimum aan kosten, alle opdrachten even goed of beter te vervullen dan rijkelijk omkaderde

pensioenfondsen. Hoe solidariteit tussen sectoren werd gerealiseerd en hoe anderzijds de verschillende landsdelen er verschillende snelheden op nahouden en er toch in slagen de pensioenen samen te beheren.

Als journalist had ik er destijds voldoende aan te weten dat het jaarlijks rapport van het FSMA geen alarmerende paragrafen bevatte over het pensioenfonds van de non-profitsector. Dan moest ik er niet verder naar omkijken. Nu heb ik wel verder gekeken en dat heeft een rijkdom aan inzichten opgeleverd, ook over de spanningsvelden die zo’n pensioenfonds opwekt.

Ik deel deze inzichten met u in interviewvorm, zoals de gesprekspartners ze verwoord hebben. Al wie ik gesproken heb, was open: ook de grondleggers die onder meer hun aanvangstwifels lieten zien, en ook de Grote Autoriteiten van de wereld van de aanvullende pensioenen, en de politici. Al wie het pensioenfonds moet controleren, bleef discreet en correct, maar liet ook zien waar de zwakke of de ‘op te volgen’ punten zitten. U kan het hier allemaal vernemen uit hun mond.

De redactie van de teksten is van mijn hand, alle fouten inbegrepen, maar de efficiëntie waarmee Johan Vanbuylen alle interviews al in verder te bewerken teksten omzette, richt elke vorm van lof over deze publicatie in de eerste plaats aan hem.

Guy Tegenbos

Journalist,
voormalig redacteur en columnist
van De Standaard

Structuur OFP Federaal

Federale Private Zorgsector

Ziekenhuizen, thuisverpleging, MPC en dienst Bloed Rode Kruis en inclusief residuaire sector

FED – Component Vlaamse Gemeenschap

Ouderenzorg, revalidatiecentra, initiatieven beschut wonen, PVT's, categoriale ziekenhuizen

FED – Component Waals gewest

Ouderenzorg, revalidatiecentra, initiatieven beschut wonen, PVT's

FED – Component Brussels gewest

Ouderenzorg, revalidatiecentra, initiatieven beschut wonen, PVT's

FED – Component Duitstalige gemeenschap

Ouderenzorg, revalidatiecentra, initiatieven beschut wonen, PVT's

In het rood: de nieuwe RSZ-cat. voor bijdrage-inning:

- de categorale ziekenhuizen (dit is elk ziekenhuis dat uitsluitend beschikt over een G-dienst (revalidatie van geriatrische patiënten) en/of een Sp-dienst (gespecialiseerde dienst voor behandeling en revalidatie) als vermeld in artikel 5, §1, l, eerste lid, 3° en 4°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen) – **125**;
- de categorale ziekenhuizen en de psychiatrische verzorgingstehuizen, Deze categorie is voorbehouden voor de aangifte van door het IBF gesubsidieerde contractuelen – **812**;
- de rusthuizen voor bejaarden, de rust- en verzorgingstehuizen, de dagverzorgingscentra, de assistentiewoningen, de centra voor kortverblijf voor bejaarden - **830**;
- de psychiatrische verzorgingstehuizen - **125**;

Paritair (sub)comité	Wat	RSZ-categorie
330.01.10 (Kamer 1)	Privé-ziekenhuizen	025 en 111
330.01.30 (Kamer 3)	Thuisverpleging	911
330.01.51-55 (Kamer 5)	Medisch-pediatische centra en de dienst bloed van het Rode Kruis en de wijkgezondheidscentra	522

Paritair (sub)comité	Wat	RSZ-categorie
330.01.10 (Kamer 1)	PVT's	025 (125)
330.01.20 (Kamer 2)	Ouderenzorg	311 en 330 (830)
330.01.41 (Kamer 4)	Revalidatiecentra	511
330.01.51 (Kamer 5)	Initiatieven voor beschut wonen	522 (822)

Paritair (sub)comité	Wat	RSZ-categorie
330.01.10 (Kamer 1)	PVT's	25
330.01.20 (Kamer 2)	Ouderenzorg	311 en 330
330.01.41 (Kamer 4)	Revalidatiecentra	711
330.01.52 (Kamer 5)	Initiatieven voor beschut wonen	522

- de initiatieven van beschut wonen - **822**;
- de revalidatiecentra met uitsluiting van de instellingen waarmee het Verzekeringscomité van het Riziv op voorstel van het College van geneesheren directeurs, in uitvoering van artikel 22, 6° van de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen gecoördineerd op 14 juli 1994, een overeenkomst heeft gesloten en die niet vallen onder de toepassing van artikel 5, § 1, I, 50 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming van de instellingen – **511**;
- de autonome revalidatiecentra die federaal blijven en niet bijdrageplichtig zijn – **512**.

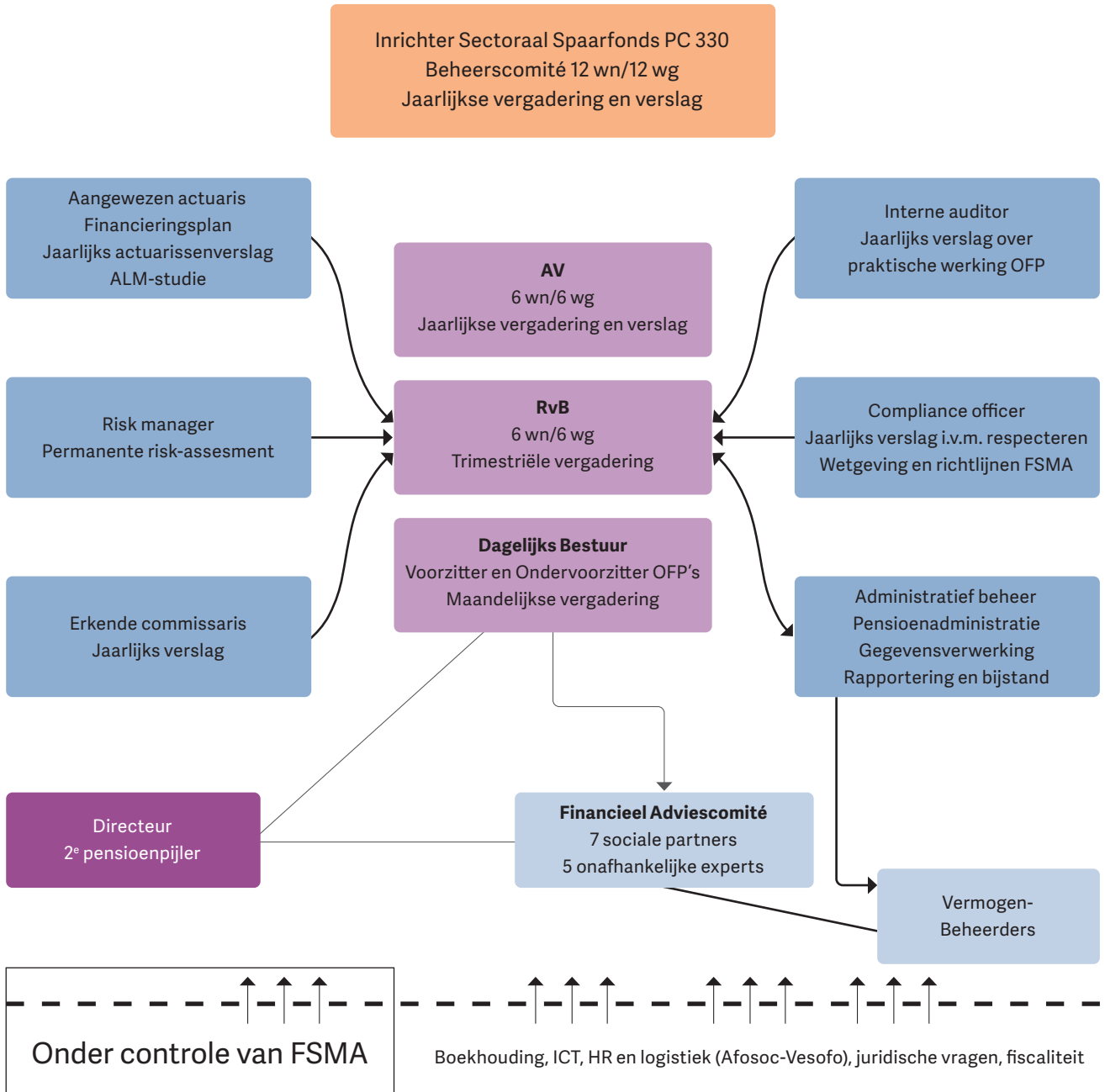
Structuur OFP Vlaams

Vlaams

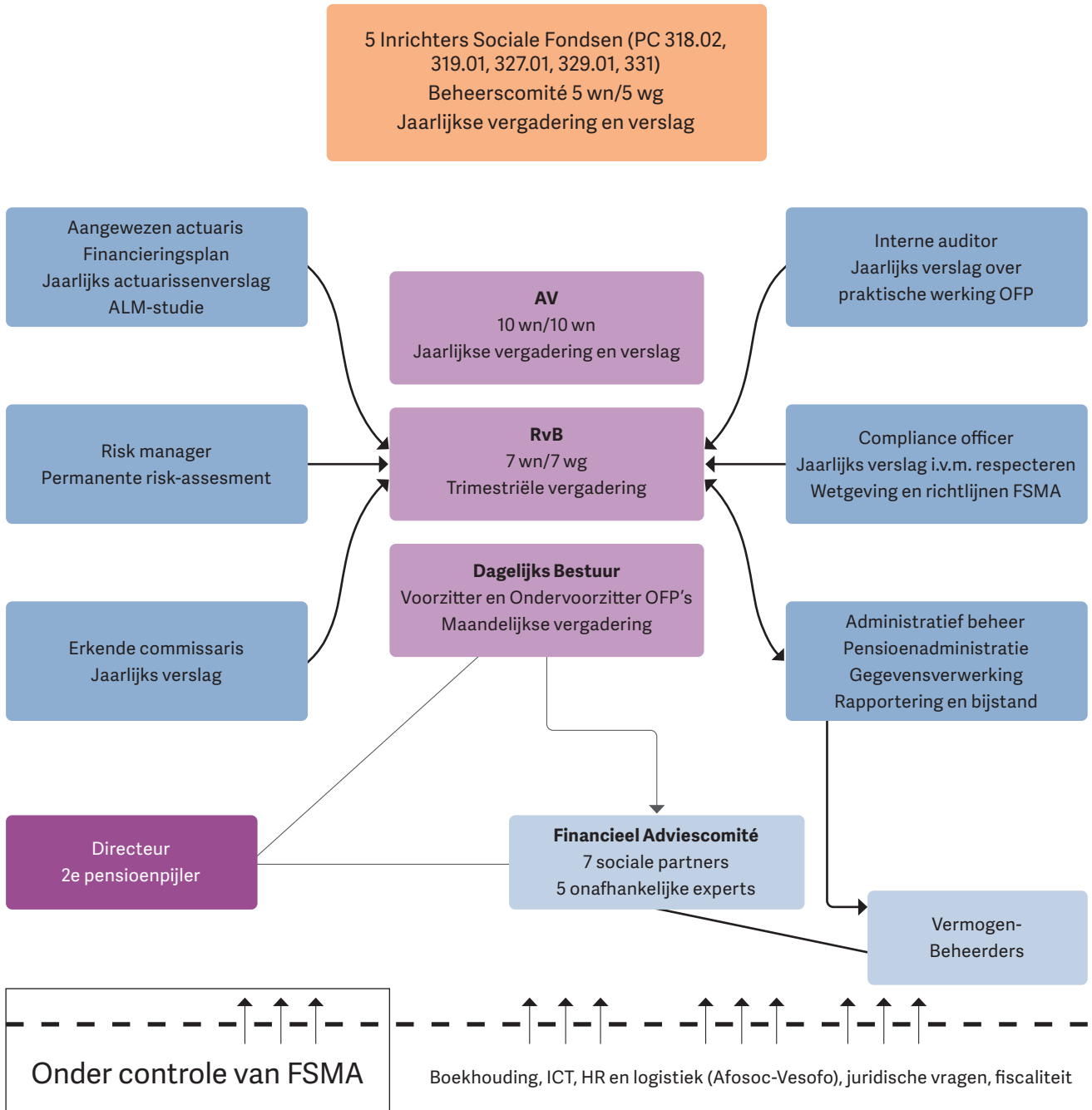

Paritair (sub)comité	Welke sectoren	RSZ-categorie
318.02	Diensten voor gezins- en bejaardenhulp	211
319.01	Opvoedings- en huisvestingsinrichtingen en -diensten	62
327.01	Beschutte en sociale werkplaatsen en maatwerkbedrijven	373 en 473
329.01	Socioculturele sector	262 en 176
331	Kinderopvang en gezondheidsinstellingen en -diensten	122 en 322
331	Kinderopvang en gezondheidsinstellingen en -diensten	122 en 322

Overzicht werking Federaal

Overzicht werking Vlaams

OFF Vlaams pensioenfonds

Raad van Bestuur	Voornaam	Naam	Functie
werkgeversvertegenwoordigers			
Vereniging van de diensten voor gezinszorg van de Vlaamse Gemeenschap	Stefaan	Berteloot	
Vereniging van de diensten voor gezinszorg van de Vlaamse Gemeenschap	Ann	Demeulemeester	
Vlaams Welzijnsverbond	Veerle	Degrande	
Groep Maatwerk	Stefan	De Cock	
SOM - Federatie van Sociale Ondernemingen	Luc	Jaminé	Voorzitter
Sociare - Socioculturele werkgeversfederatie	Leen	Coene	
Zorgnet-Icuro	Kris	De Koker	
werknemersvertegenwoordigers			
ACV Voeding en diensten	Kris	Vanautgaerden	
ACV Bouw-industrie & energie	Wilfried	Herpoele	
Puls	Mark	Selleslach	Ondervoorzitter
ACLVB	Tommy	Jonckheere	
Puls	Stefan	Doise	
BBTK	Wim	Govaert	
Algemene Centrale	Issam	Benali	
experten			

OFP Federaal pensioenfonds

Raad van Bestuur	Voornaam	Naam	Functie
werkgeversvertegenwoordigers			
Gibbis	Dieter	Goemaere	
Wit-Gele Kruis van Vlaanderen	Hilde	Lemmens	
SOM - Federatie van Sociale Ondernemingen	Luc	Jaminé	Ondervoorzitter
ABH-BVZ c/o UZ Antwerpen	Bea	Van Praet	
Unessa	Christophe	Happe	
Zorgnet-Icuro	Kris	De Koker	
werknemersvertegenwoordigers			
Puls	Mark	Selleslach	Voorzitter
CNE	Yves	Hellendorff	
Setca	Nathalie	Lionnet	
ACLVB	Gert	Van Hees	
BBTK	Wim	Govaert	
ACLVB	Eric	Dubois	

